

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav románských studií

Bakalářská práce

Agáta Anna Škodná

Vyjadřování pravděpodobnosti a aproximativnosti ve španělštině

Expressing Probability and Approximation in Spanish

Praha 2018

Vedoucí práce: PhDr. Dana Kratochvílová, Ph.D.

Poděkování

Touto cestou bych chtěla vyjádřit velké poděkování své vedoucí práce, PhDr. Daně Kratochvílové, Ph.D. za odborné vedení, trpělivost a ochotu, s níž se mi v průběhu zpracování bakalářské práce věnovala.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 8. května 2018

.....

Agáta Anna Škodná

Klíčová slova (česky):

španělština, modalita, verbální perifráze, probabilitiv, aproximativnost

Key words (in English):

Spanish, modality, verbal periphrases, probability, approximation

Abstrakt (česky):

Bakalářská práce se zabývá tématem vyjadřování pravděpodobnosti a aproximativnosti ve španělštině. Skládá se z části teoretické a praktické. V prvních dvou kapitolách jsou teoreticky zpracovány termíny: modální význam potenciální probabilitivní paradigmatu *hablaré* a perifrastické konstrukce *deber (de) + infinitiv*, *venir a + infinitiv* a *venir + gerundium*. Jejich problematice se věnujeme prostřednictvím literatury španělských a českých autorů. Zaměřujeme se na stránku sémantickou a syntaktickou. Druhá část zahrnuje korpusovou analýzu zpracovanou v paralelním korpusu *InterCorp* dle témat z teoretické části. Cílem analýzy je sestavit typologii překladů ze získaných výsledků a zaměřit se na (ne)zachování epistémické modality s významem pravděpodobnosti a aproximativnosti v překladech daných slovesných konstrukcí: perifráze *deber de + infinitiv / venir a + infinitiv* a probabilitiv přezentu / antepřezentu.

Abstract (in English):

The bachelor thesis deals with the themes of probabilities and approximations in the Spanish language. The thesis consists of two parts: theoretical and practical. The first two chapters analyse terms in a theoretical way: modal meaning of the potential probable paradigm *hablaré* and periphrastic construction *deber (de) + infinitive*, *venir a + infinitiv* and *venir + gerund*. We will address the problematic elements of the aforementioned terms via literature of Spanish or Czech authors. The chapter focuses on the semantic and syntactic aspects. The second part involves a corpus compiled in the *Intercorp* parallel corpus based on the themes from the theoretical part. The goal of the analysis is to construct a typology of translations from the acquired results and focus on (not) preserving an epistemic modality with the meaning of probability and approximation in translations of given verbal constructions: periphrases *deber de + infinitive / venir a + infinitive* and probabilities of presentum / anti-presentum.

Obsah

Úvod.....	8
1 Modální význam potenciální probabilitivní	10
1.1 Modální funkce paradigmatu <i>hablaré</i>	11
2 Perifrastické konstrukce.....	12
2.1 Obecně ke slovesným opisným vazbám	13
2.1.1 Pojem perifrastické konstrukce (<i>perífrasis verbales</i>)	13
2.1.2 Pomocné sloveso (<i>verbo auxiliar</i>)	14
2.1.3 Perifráze s infinitivem	15
2.2 Modální perifráze	15
2.2.1 Charakteristika modálních perifrází.....	15
2.2.2 <i>Deber (de) + infinitiv</i>	17
2.3 Perifráze vyjadřující aproximativnost.....	22
2.3.1 <i>Venir a + infinitiv</i>	22
2.3.2 <i>Venir + gerundium</i>	24
Korpusová analýza	26
2.4 Úvod	26
2.5 Paralelní korpus <i>InterCorp</i>	27
2.6 <i>Deber de + infinitiv v přítentu indikativu</i>	27
2.6.1 Typologie	27
2.6.2 Shrnutí.....	32
2.7 Probabilitiv přítentu.....	33
2.7.1 Typologie	34
2.7.2 Shrnutí.....	39
2.8 Porovnání překladů perifráze <i>deber de + infinitiv a probabilitivu v přítentu</i> ..	39
2.9 <i>Deber de + infinitiv v indefinidu</i>	41
2.9.1 Typologie	42
2.9.2 Shrnutí.....	48
2.10 Probabilitiv antepřítentu.....	48
2.10.1 Typologie	49
2.10.2 Shrnutí.....	54

2.11	Porovnání překladů perifráze <i>deber de</i> + infinitiv v indefinidu a probabilitivu anteprezentu	54
2.12	<i>Venir a</i> + infinitiv	56
3	Závěr	58
4	Résumé v českém jazyce	61
5	Resumen en español	62
	Bibliografie	65

Úvod

Tato práce se věnuje vyjadřování pravděpodobnosti a aproximativnosti ve španělštině a bude rozložena do dvou částí, tj. teoretické a praktické.

V první části se budeme teoreticky zabývat dvěma termíny: modálním významem potenciálním probabilitivním a perifrastickými konstrukcemi. Základní literaturu budou představovat španělské studie od Real Academia Española¹, *Gramática descriptiva de la lengua española*, konkrétně dvě její kapitoly sepsané Gómezem Torregem „Los verbos auxiliares. Las perífrasis verbales de infinitivo“² a Alicíí Yllero „Las perífrasis verbales de gerundio y participio“³, dále monografie Gómeze Torrega *Perífrasis verbales*⁴. České publikace budou prezentovány studiemi *Mluvnice současné španělštiny*⁵ od autorů Zavadila – Čermáka a *Kategorie modality ve španělštině*⁶ od autora Bohumila Zavadila. Zaměříme se na problematiku spjatou s paradigmatem *hablaré* a jeho modální funkcí. Dále se budeme věnovat jak slovesným perifázím obecně, tak i konkrétním modálním perifrázím v zastoupení slovesnými konstrukcemi *deber (de) + infinitiv*, *venir a + infinitiv* a *venir + gerundium*. Představíme si jejich stránku sémantickou i syntaktickou napříč publikacemi různých autorů.

Ve druhé části se podíváme na situaci popsanou v teoretické části, ale tentokrát z pohledu praktického užití. Pracovat budeme s paralelním korpusem *InterCorp* ve verzi 9, konkrétně se subkorpusem tvořeným španělskými originály. Korpusové analýze podrobíme konstrukce rozebrané v teoretické části, jmenovitě *deber de + infinitiv*, *venir a + infinitiv* a probabilitivní užití paradigmat *hablaré* a *habré hablado*. Cílem korpusové analýzy bude zpracování vygenerovaného jazykového materiálu, následně sestavení typologie překladu a zobrazení (ne)zachování modálního významu, na závěr vzájemná komparace získaných výsledků. Metodologie práce bude místy inspirována publikacemi *Průruční mluvnice češtiny*⁷

---

¹ Cf. RAE. *Nueva gramática de la lengua española*. Madrid: Espasa Libros, 2009.

² Cf. GÓMEZ TORREGO, Leonardo. Los verbos auxiliares. Las perífrasis verbales de infinitivo. In BOSQUE, Ignacio – DEMONTE, Violeta. *Gramática descriptiva de la lengua española. [T.] 2., Las construcciones sintácticas fundamentales. Relaciones temporales, aspectuales y modales*. 3. reimpr. Madrid: EspasaCalpe, 2000.

³ Cf. YLLERA, Alicia. Las perífrasis verbales de gerundio y participio. In BOSQUE, Ignacio – DEMONTE, Violeta. *Gramática descriptiva de la lengua española. [T.] 2., Las construcciones sintácticas fundamentales. Relaciones temporales, aspectuales y modales*. 3. reimpr. Madrid: EspasaCalpe, 2000.

⁴ Cf. GÓMEZ TORREGO, Leonardo. *Perífrasis verbales: Sintaxis, semántica y estilística*. Praha: Madrid: Arco Libros, 1988.

⁵ Cf. ZAVADIL, Bohumil – ČERMÁK, Petr. *Mluvnice současné španělštiny: lingvisticky interpretační přístup*. Praha: Karolinum, 2010.

⁶ Cf. ZAVADIL, Bohumil. *Kategorie modality ve španělštině*. Praha: Univerzita Karlova, 1980.

⁷ Cf. GREPL, Miroslav et al. *Průruční mluvnice češtiny*. Vyd 2., opr. [i.e. 3. vyd.]. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008.

od autorů Miroslava Grepla et al. a *Španělská modalita z pohledu vztahů mezi modálními významy*⁸ od autorky Dany Kratochvílové.

---

⁸ Cf. KRATOCHVÍLOVÁ, Dana. *Španělská modalita z pohledu vztahů mezi modálními významy*. Disertační práce. Praha: FF UK, 2015. Vedoucí práce Petr Čermák.

1 Modální význam potenciální probabilitivní

Termín, jehož autoři jsou Zavadil – Čermák, přebíráme z publikace *Mluvnice současné španělštiny*. MV potenciálnímu probabilitivnímu odpovídá v přítomném čase paradigma *hablaré* s epistémickou modalitou. Prostřednictvím studie výše uvedených autorů si tento MV přiblížíme.

Zavadil – Čermák povahově připisují MV probabilitivní k MV potenciálnímu a z toho plyne celý jeho název MV potenciální probabilitivní. Je to dáno tím, že význam pravděpodobnosti tohoto modálního významu stojí na hranici mezi potencionalností a realností. Nicméně spíše dominuje odstín potencionalnosti, protože se jedná o imaginaci děje a (ne)jistotní pohled na jeho realizaci z pohledu mluvčího.⁹

Ve španělštině slovesné způsoby vyjadřující MV probabilitivní a deziderativní označují Zavadil – Čermák jako mody parazitní, poněvadž přebírají od ostatních modů jejich vyjadřovací prostředky. Parazitnost probabilitivu se projevuje ve všech jeho paradigmatech. Významová stránka probabilitivu spočívá v domněnce a pravděpodobnosti vůči (ne)uskutečnění děje. Zavadil – Čermák MV probabilitivní považují za nezávislý modální způsob, neboť význam nefinitivního tvaru slovesa probabilitivu se posouvá do jiné časové roviny, než jak je tomu u indikativu futura:¹⁰

Během vývoje se ve španělštině vytvořil specifický mikrosystém probabilitivních tvarů a významů, jejichž amalgamace s významy časovými je jiná než u významů indikativních.¹¹

Uvedme si nyní paradigmatata MV probabilitivního v porovnání s indikativem čerpané z *Mluvnice současné španělštiny*:

MV potenciální probabilitivní:		Indikativ:	
présentu	<i>En este momento Juan ya estará en casa. ,V této chvíli bude Juan už doma‘</i>	futura	<i>Mañana Juan estará en casa. ,Zítřka bude Juan doma.‘</i>
anteprésentu	<i>Juan habrá estado solo todo el día. ,Juan byl asi celý den sám‘</i>	antefutura	<i>Cuando vuelvas, Juan ya habrá salido. ,Až se vrátíš, Juan už bude pryč.‘</i>

⁹ Cf. ZAVADIL, Bohumil – ČERMÁK, Petr. *Mluvnice současné španělštiny: lingvisticky interpretační přístup*. Praha: Karolinum, 2010, s. 251.

¹⁰ Cf. Tamtéž. s. 251.

¹¹ Tamtéž. s. 251

minulý (perfekta / imperfekta)	<i>Juan estaría solo todo el día.</i> „Juan byl asi celý den sám“	metapréterita	<i>Juan dijo que estaría en casa.</i> „Juan říkal, že bude doma.“
propréterita	<i>Juan habría estado solo todo el día.</i> „Juan byl asi celý den sám“	antemetapréterita	<i>Juan dijo que cuando vinieras ya él habría salido.</i> „Juan říkal, že až přijdeš, on už bude pryč.“

Tabulka 1. Porovnání MV potenciálního probabilitivního s indikativem¹²

Podle Bohumila Zavadila probabilitivní užití může vést v budoucnu až k potlačení funkce paradigmatu *hablaré* jako indikativu futura. Tím pádem by došlo „k nové delimitaci modálních funkcí v tom smyslu, že jediným centrálním významem k paradigmatu *hablaré* by se stal význam probabilitivu přítomnosti.“¹³ Mělo by to však vliv na konstrukci *ir a + infinitiv*, u které by vymizel význam bezprostřednosti.¹⁴

1.1 Modální funkce paradigmatu *hablaré*

V této kapitole se zaměříme na paradigma *hablaré* po jeho modální stránce. Vzhledem k tématu naší práce budeme pozornost věnovat funkci probabilitivu přítomnosti. Ve vztahu k této problematice si představíme studie různých autorů.

Gili y Gaya obecně mluví o kategorii *futuro absoluto*. Vzhledem k našemu tématu práce jsme z jeho studie vybrali kapitolu „Futuro de probabilidad“. Uvedme si jen pár slov o vzniku paradigmatu *hablaré*.

Podle tohoto autora došlo ke vzniku tvaru futura spojením slovesa v infinitivu se slovesem *haber*, která byla psána zvlášť a v průběhu vývoje jazyka došlo k jejich spojení, což můžeme vidět na příkladu: *cantar he = cantaré*, *cantar has = cantarás* apod. Původním významem bylo vyjadřování povinnosti pro uskutečnění děje v přítomnosti. Nicméně se jeho význam povinnosti posunul na význam děje směřujícího do budoucnosti.¹⁵

Futuro de probabilidad vyjadřuje podle uvedeného autora domněnku a nerozhodnost mluvčího ohledně realizace děje, například: *estará en su casa (supongo que está)*, *tendrá 20 años (aproximadamente, probablemente los tiene)*. Zároveň toto epistémické futurum může

¹² ZAVADIL, Bohumil – ČERMÁK, Petr. *Mluvnice současné španělštiny: lingvisticky interpretační přístup*. s. 251.

¹³ Cf. ZAVADIL, Bohumil. *Kategorie modality ve španělštině*. s. 92.

¹⁴ Cf. Tamtéž. s. 92

¹⁵ Cf. GILI Y GAYA, Samuel. *Curso superior de sintaxis española*. 9.a ed. La Habana: Instituto Cubano del Libro, 1971, s. 165-166.

nabývat významu přípustky v momentě, kdy zdvořile odmítáme výpověď mluvčího, příklad: *Fulano es un sabio, - Lo será; sin embargo, se ha equivocado algunas veces.*¹⁶

RAE v souvislosti s modální funkcí paradigmatu *hablaré* uvádí tři možné termíny: *futuro de conjetura / futuro de probabilidad / futuro epistémico*. Jejich význam definuje jako domněnku ze strany mluvčího, která se vztahuje do přítomnosti, například: *Serán las ocho = Probablemente son las ocho, Estará enfadado conmigo = Supongo que está enfadado conmigo*. Užití probabilitivu můžeme parafrázovat adverbii *probablemente, posiblemente, seguramente* nebo *tal vez, quizá, a lo mejor*. Dalšími uvozovacími prostředky pro probabilitiv jsou například slovesa *supongo que, cabe pensar que* nebo slovní spojení *tú sabrás, usted sabrá* apod.¹⁷

Oproti tomu Alarcos Llorach rozlišuje tři modální skupiny: *indicativo, condicionado a subjuntivo*. Naším zájmem je v pořadí druhá modální skupina *condicionado* nebo také *potencial*. Do této kategorie autor zahrnuje tvary futura *cantarás* a kondicionálu *cantarías*. Obvykle tyto tvary označují následnost vztahující se k momentu výpovědi mluvčího, ale ne v každém kontextu nabývají na tomto významu. Tvary futura a kondicionálu mohou podle autora také označovat děje současné či minulé s možnou nebo pravděpodobnou realizací. Tyto tvary v takovém kontextu mají funkci modální, příklad: *Tendrá mucho dinero, pero no lo demuestra* vyjadřuje podle Alarcose Lloracha *quizá tiene mucho dinero*.¹⁸

Grande Alija definuje probabilitiv stejně jako Gili y Gaya nebo RAE jako *futuro de probabilidad*. Když dojde k jeho kombinaci s deklarativní modalitou, vyznačuje se stupeň (ne)jistoty ve výpovědi mluvčího: *Dónde está Pedro? Esta mañana no ha venido a trabajar. – No sé. Se estará todavía recuperando de los excesos de la fiesta de ayer.*¹⁹

2 Perifrastické konstrukce

V této kapitole si představíme perifrastické konstrukce ve španělštině. Nejprve se podíváme na pojem *perífrasis verbales* napříč studii jednotlivých autorů. Zaměříme pozornost zejména na popis perifrází s infinitivem. Naše pozornost bude věnována konceptu modální perifráze, jmenovitě *deber (de) + infinitiv, venir a + infinitiv* (s variantou *venir + gerundium*). Jednotlivě si uvedeme jejich význam a popíšeme všeobecné charakteristické vlastnosti.

---

¹⁶ Cf. GILI Y GAYA, Samuel. *Curso superior de sintaxis española*. s. 165-166.

¹⁷ Cf. RAE. *Nueva gramática de la lengua española*. s. 1771.

¹⁸ Cf. ALARCOS LLORACH, Emilio. *Gramática de la lengua española*. Madrid: Espasa Calpe, 1995, 154-155.

¹⁹ Cf. GRANDE ALIJA, Francisco Javier. *Aproximación a las modalidades enunciativas*. Leon: Universidad de Leon, Secretariado de Publicaciones y Medios Audiovisuales, 2002, s. 206.

2.1 Obecně ke slovesným opisným vazbám

2.1.1 Pojem perifrastické konstrukce (*perífrasis verbales*)

Pro uvedení pojmu jsme si vybrali studii Gómeze Torrega *Perífrasis verbales*. Autor vymezuje slovesné perifráze jako syntaktické konstrukce, které ve spojení dvou sloves vytváří jednotné jádro predikátu nesoucí celkový význam perifráze. Charakteristickým rysem perifráze je spojení dvou sloves tvořených z pomocného slovesa (*verbo auxiliar*) a ze slovesa v neosobním tvaru (*forma no personal*). Neosobní tvar slovesa je v perifrastické konstrukci nositelem celého významu spojení. Těmito tvary jsou: infinitiv, gerundium a participium. Osobní tvar slovesa slouží jako pomocné sloveso zbavené svého lexikálního významu.²⁰

Shodně jako Gómez Torrego postupují RAE²¹, Roca Pons²², Alarcos Llorach²³ a popisují slovesné perifráze jako syntaktické kombinace pomocného a významového slovesa v neosobním tvaru infinitivu, gerundia a participia.

V *Mluvnici současné španělštiny* se můžeme setkat s označením *premorfologické útvary*, jehož původcem je Jan Šabršula. Autoři je popisují následovně:²⁴

[...] taková ustálená víceslovná spojení, která ještě nemají povahu výrazově morfologického tvaru daného věcněvýznamového slovesa, ale jež už také nelze považovat za pouhý volný syntaktický spojení plnovýznamových lexémů. Jsou to tedy útvary stojící na přechodu mezi syntaktickým spojením a analytickými tvary morfologickými.²⁵

To znamená, že pomocné sloveso si zčásti zachovává svůj lexikální význam a v některých případech dochází k posunutí jeho významu. Autoři tato slovesa označují jako slova polopomocná.²⁶

Jak již bylo zmíněno, perifrází rozumíme jednotné jádro celého predikátu. Gómez Torrego vysvětluje pojem slovesné perifráze prostřednictvím následujícího příkladu. Ve větě: *Los alumnos tienen que estudiar dos lecciones más* nelze chápat slovesnou konstrukci *tienen que estudiar* jako samostatné jednotky, mezi kterými by vznikaly syntaktické vztahy subordinace nebo koordinační. Perifrází *tienen que estudiar* můžeme rozdělit pouze na sloveso pomocné (*auxiliar*) a plnovýznamové (*auxiliado*). Tato dvě slovesa ve větě stojí na stejné syntaktické úrovni a vytváří společný slovesný predikát. S perifrází vznikají jenom věty

²⁰ Cf. GÓMEZ TORREGO, Leonardo. *Perífrasis verbales: Sintaxis, sémantica y estilística*. s. 9.

²¹ Cf. RAE. *Nueva gramática de la lengua española*. s. 2105.

²² Cf. ROCA PONS, Jose. *Estudios sobre perífrasis verbales del español*. Madrid: s.l, 1958, s. 62.

²³ Cf. ALARCOS LLORACH, Emilio. *Gramática de la lengua española*. s. 259.

²⁴ Cf. ZAVADIL, Bohumil – ČERMÁK, Petr. *Mluvnice současné španělštiny: lingvisticky interpretační přístup*. s. 315.

²⁵ Tamtéž. s. 315.

²⁶ Cf. ZAVADIL, Bohumil – ČERMÁK, Petr. *Mluvnice současné španělštiny: lingvisticky interpretační přístup*. s. 240.

jednoduché, nikoli složené. Rozdíly mezi větami *Esto viene a costar unas mil ptas* a *Juan viene a estudiar a mi casa todos los días* ukazují, že v prvním příkladu je použita perifráze *venir a* + infinitiv chápána jako jádro celého predikátu. V druhém příkladu stojí sloveso *venir* ve funkci věty hlavní a sloveso *estudiar* ve funkci věty vedlejší.²⁷

2.1.2 Pomocné sloveso (*verbo auxiliar*)

Pomocné sloveso musí projít procesem gramatikalizace, tzn. celkově nebo zčásti dochází ke ztrátě původního lexikálního významu. Jako taková slovesa uvádí Gómez Torrego: *empezar, seguir, continuar, acabar, deber a soler*.²⁸ Porovnejme tedy věty:

<i>Empieza la lluvia</i>	<i>Empieza a llover</i>
<i>Sigue la lluvia (continúa)</i>	<i>Sigue (continúa) lloviendo</i>
<i>Acabó la lluvia</i>	<i>Acabó de llover</i>

Tabulka 2. Porovnání vět bez perifráze i s perifrází²⁹

Vidíme, že slovesa *empezar, seguir, continuar* a *acabar* ve větách si ponechávají v obou případech svůj původní význam. Stejně tak modální sloveso *deber* s významem povinnosti a sloveso *soler* vyjadřující četnost.³⁰

*Debes estudiar más.*³¹

*Suelo levantarme a las diez.*³²

Roca Pons poukazuje na slovesa *haber* a *tener* jako na slovesa, která prošla procesem gramatikalizace. Jiná modální slovesa jako *poder, querer, desear* si však procesem gramatikalizace zcela neprošla, tudíž si zachovávají svůj lexikální význam.³³ Na druhou stranu Lope G. Feijóo zmiňuje slovesa, která částečně ztratila svůj původní lexikální význam. Jsou to slovesa pohybu: *ir, venir, andar, traer, salir, llevar, seguir, pasar, volver, llegar* nebo jiná: *tener, dejar, quedar, acabar, dar, romper, poner, echar*.³⁴

Důležitým rysem pomocného slovesa je jeho neschopnost vázat k sobě podmět i další větné členy. V perifrázi vybírá podmět pouze nefinitní tvar slovesa. Jak ilustruje Gómez Torrego, ve větě *El tiempo va a mejorar* je substantivum *tiempo* podmětem predikátu *mejorar*,

²⁷ Cf. GÓMEZ TORREGO, Leonardo. Los verbos auxiliares. Las perífrasis verbales de infinitivo. In BOSQUE, Ignacio – DEMONTE, Violeta. *Gramática descriptiva de la lengua española. [T.] 2., Las construcciones sintácticas fundamentales. Relaciones temporales, aspectuales y modales.* s. 3325.

²⁸ Cf. GÓMEZ TORREGO, Leonardo. *Perífrasis verbales: Sintaxis, semántica y estilística.* s. 12.

²⁹ Tamtéž. s. 12.

³⁰ Cf. Tamtéž. s. 12.

³¹ GÓMEZ TORREGO, Leonardo. *Perífrasis verbales: Sintaxis, semántica y estilística.* s. 12.

³² Tamtéž. s. 12.

³³ Cf. ROCA PONS, Jose. *Estudios sobre perífrasis verbales del español.* s. 58.

³⁴ Cf. FEIJÓO, Lope G. – Rafael FENTE GÓMEZ – Jesús FERNÁNDEZ ÁLVAREZ. *Perífrasis verbales.* Reimpr. Madrid: Edelsa, 1994, s. 11.

nikoli predikátu *va*. Totéž pak můžeme pozorovat u přímého předmětu, jak znázorňují následující věty *Te tengo dicho que te calles* nebo *Sigo estudiando matemáticas*. Přímé předměty *que te calles* a *matemáticas* jsou určovány tvarem participia *dicho* a gerundiem *estudiando*. Pokud by se pomocné sloveso vztahovalo k přímému předmětu, byly by tyto věty gramaticky nepřípustné: **Te tengo que te calles.*, **Sigo matemáticas.*³⁵

2.1.3 Perifráze s infinitivem

Pro popis několika zásadních charakteristik perifrází ve spojení s infinitivem jsme si zvolili především studii Gómeze Torrega.

Spojení pomocného slovesa s neosobním tvarem, tedy infinitivem, je buď přímé (bez předložky), nebo prostřednictvím předložky *que*, *a*, *de*, *por*, *para*.³⁶ Jako příklad mohou posloužit perifráze použité v naší práci *deber de*, *venir a* + infinitiv a *deber* + infinitiv.

K rozpoznání perifráze slouží následující postupy. Pokud lze zaměnit infinitiv nominálním syntagmatem, zájmenem apod., nejedná se o perifrázi. Gómez Torrego uvádí jako příklad větu *Deseé estudiar esa lecciones*, která neobsahuje slovesnou opisnou vazbu, protože je nahraditelná za *Deseé eso*, *Lo deseé*, *Deseé el estudio de esas lecciones* apod.³⁷

Použijeme-li věty *Debes estudiar más* nebo *Pienso ir a tu casa mañana* a odpovědi formulujeme se zájmenem *lo* + pomocné sloveso bez infinitivu jako například *Lo debes* a *Lo pienso*, dojde ke změně významu předešlé věty, tj. nejedná se o perifrázi. V prvním případě modální sloveso *deber* s významem povinnosti mění význam na *dlužit* a v druhém případě sloveso *pensar* ztrácí na významu záměru ze strany mluvčího a posouvá se k významu *myslet*.³⁸

2.2 Modální perifráze

2.2.1 Charakteristika modálních perifrází

RAE mezi *perífrasis modales* zařazuje *poder* + infinitiv, *deber* + infinitiv, *deber de* + infinitiv, *tener que* + infinitiv, *haber de* + infinitiv. Význam jednotlivých konstrukcí spočívá ve vyjadřování schopnosti, možnosti, pravděpodobnosti, potřeby a povinnosti.³⁹ RAE dále uvádí dva druhy modalit. Rozlišuje modalitu zvanou *modalidad personal* nebo *radical* mající význam možnosti, povinnosti, přání, nařízení apod. Druhým typem je *modalidad epistémica*, ta se vztahuje k obsahu výpovědi mluvčího, jenž je hodnocen jako objektivně možný nebo

³⁵ Cf. GÓMEZ TORREGO, Leonardo. *Perífrasis verbales: Sintaxis, sémantica y estilística*. s. 9-10.

³⁶ Cf. GÓMEZ TORREGO, Leonardo. *Perífrasis verbales: Sintaxis, sémantica y estilística*. s. 33.

³⁷ Cf. GÓMEZ TORREGO, Leonardo. *Perífrasis verbales: Sintaxis, sémantica y estilística*. s. 35-36.

³⁸ Cf. GÓMEZ TORREGO, Leonardo. *Perífrasis verbales: Sintaxis, sémantica y estilística*. s. 35-36

³⁹ Cf. RAE. *Nueva gramática de la lengua española*. s. 2114.

pravděpodobný. Tento typ modalit vyjadřuje tedy postoj (ne)jistoty vůči obsahu výpovědi.⁴⁰ V tabulce 3 vidíme modální perifráze a jejich dvojí interpretaci.

	SENTIDO EPISTÉMICO, IMPERSONAL O PROPOSICIONAL	SENTIDO RADICAL O PERSONAL
«tener que + infinitivo»	<i>Tiene que haber sido por el calor</i>	<i>Tengo que trabajar esta tarde</i>
«deber (de) + infinitivo»	<i>Deben de ser las dos</i>	<i>Debes fijarte más</i>
«poder + infinitivo»	<i>Aquí puede hacer mucho frío en invierno</i>	<i>Puede hablar ruso sin dificultad</i>
«haber de + infinitivo»	<i>Ha de ser el viento</i>	<i>Has de repetir el ejercicio</i>

Tabulka 3. Modální perifráze a příklady jejich užití podle RAE⁴¹

Gili y Gaya předkládá následující seznam modálních sloves s významem povinnosti: *haber de* + infinitiv, *haber que* + infinitiv, *tener que* + infinitiv, zatímco *deber de* + infinitiv má význam hypotézy.⁴² Vidíme, že mezi ně nezařazuje konstrukci *deber* + infinitiv. Tuto problematiku si vysvětlíme později.

Obecně se ne všichni autoři shodují na označení modální perifráze. Fernández de Castro používá pojem *construcciones no factuales* nebo *modalización*.⁴³ Začleňuje perifráze *poder* + infinitiv, *deber (de)* + infinitiv, *tener que* + infinitiv, *haber de* + infinitiv, *haber que* + infinitiv a *parecer* + infinitiv do jedné skupiny.⁴⁴ Tudíž si můžeme povšimnout, že oproti RAE přibyly perifráze *haber que* a *parecer* + infinitiv. Podle autora název *no factuales* odkazuje na míru závazku mluvčího ohledně pravdivosti tvrzení.⁴⁵

[...] enunciados como *puede, parece* o *tiene que comer* excluyen la consideración de que dicho proceso tenga lugar o no – de hecho, implícitamente más bien niegan que se esté comiendo –, y de manera complementaria a las anteriores serán denominados *no factuales*.⁴⁶

Oproti tomu v české tradici se můžeme setkat s odlišným označením. Zavadil – Čermák užívají termínu *klauzulární modální konstrukce*, které představují takto.⁴⁷

⁴⁰ Cf. RAE. *Nueva gramática de la lengua española*. s. 2140.

⁴¹ RAE. *Nueva gramática de la lengua española*. s. 2141.

⁴² Cf. GILI Y GAYA, Samuel. *Curso superior de sintaxis española*. s. 118.

⁴³ Cf. FERNÁNDEZ DE CASTRO, Félix. *Las perífrasis verbales en español actual*. Madrid: Editorial Gredos, 1999, s. 151.

⁴⁴ Cf. FERNÁNDEZ DE CASTRO, Félix. *Las perífrasis verbales en español actual*. s. 148.

⁴⁵ Cf. FERNÁNDEZ DE CASTRO, Félix. *Las perífrasis verbales en español actual*. s. 151.

⁴⁶ Tamtéž. s. 151. „[...] výpovědi jako *puede, parece* nebo *tiene que comer* vylučují hodnotu vysloveného procesu, že se uskuteční – v podstatě implicitně spíše popírají, že se zrovna jí – a pro doplnění předešlých budou pojmenovány nefaktuální.“

⁴⁷ Cf. ZAVADIL, Bohumil – ČERMÁK, Petr. *Mluvnice současné španělštiny: lingvisticky interpretační přístup*. s. 264-265.

Z modálního hlediska [...] jde o explicitní lexikálně-syntaktickou konstrukci danou spojením lexikálního modálního výrazu (LM) s polopredikačním (kondenzovaným diktem).⁴⁸

Jedná se o konstrukce s modálním slovesem ve spojení s infinitivem. Klauzule syntakticky zastávají funkci jednoduché věty, proto jejich pojmenování slouží k odlišení běžných modálních souvětí. Autoři rozlišují modální slovesa s infinitivem v těchto konstrukcích dle jejich modálních významů.⁴⁹

2.2.2 *Deber (de) + infinitiv*

Dříve než přejdeme k popisu významové stránky, přibližme si nejprve problematiku spojenou s konstrukcí *deber (de) + infinitiv*. Mezi autory španělských gramatik existuje polemika ohledně jejího formálního určení. Běžně se můžeme setkat s označením *perifrásis*.

Nicméně Gili y Gaya se o slovesné konstrukci *deber + infinitiv* nevyjadřuje jako o perifrásis, neboť podle jeho teorie sloveso *deber* neplní funkci pomocného slovesa zbaveného svého sémantického významu, ale naopak si zachovává svůj vlastní význam povinnosti:⁵⁰

El verbo *deber* en su acepción propia de «hallarse obligado», «tener obligación», no es auxiliar; *deber + infinitivo* no es, por consiguiente, una frase verbal de las que estamos estudiando, en el uso que los gramáticos tienen por correcto. En cambio *deber de + infinitivo* altera el sentido propio del verbo *deber* y lo convierte, por lo tanto, en auxiliar.⁵¹

Podobně Lope G. Feijóo *deber + infinitiv* nepovažuje za čistou perifrásis vzhledem k jejímu významu. Vyjadřuje se o ní jako o „una construcción puramente obligativa“.⁵²

Oproti tomu Gómez Torrego ve své studii *Perífrasis verbales* označuje *deber + infinitiv* za opravdovou perifrásis se stejnými syntaktickými vlastnostmi, jako mají perifrásis „*tener que + infinitivo*, *haber de + infinitivo*, *poder + infinitivo* etc., en lo que a las conmutaciones pronominales y transformaciones interrogativa y pasiva se refiere.“⁵³ Uveďme si tedy test konstrukce *deber + infinitiv* podle Gómeze Torrega v porovnání s vazbou *pensé en*:

⁴⁸ ZAVADIL, Bohumil – ČERMÁK, Petr. *Mluvnice současné španělštiny: lingvisticky interpretační přístup*. s. 264-265.

⁴⁹ Cf. Tamtéž. s. 264-265.

⁵⁰ Cf. GILI Y GAYA, Samuel. *Curso superior de sintaxis española*. s. 113.

⁵¹ GILI Y GAYA, Samuel. *Curso superior de sintaxis española*. s. 113. „Sloveso *deber* s vlastním významem *být nucen, mít povinnost* není pomocným slovesem; z toho vyplývá, že *deber + infinitiv* není slovesnou perifrásis, které tu analyzujeme, alespoň ne v tom v užití považovaném v gramatikách za správné. Kdežto *deber de + infinitiv* přesahuje svůj vlastní význam muset, a tudíž se mění v pomocné sloveso.“

⁵² Cf. FEIJÓO, Lope G. – Rafael FENTE GÓMEZ – Jesús FERNÁNDEZ ÁLVAREZ. *Perífrasis verbales*. Reimpr. s. 28. „konstrukce čistě obligatorní“

⁵³ Cf. GÓMEZ TORREGO, Leonardo. *Perífrasis verbales: Sintaxis, sémantica y estilística*. s. 87.

<i>Debo arreglar el jardín.</i>	<i>Pensé en arreglar el jardín.</i>
* <i>el arreglo del jardín</i>	<i>el arreglo del jardín</i>
* <i>eso, ello, algo, lo</i>	<i>eso, ello, algo</i>
* <i>que arregle el jardín</i>	<i>que arreglaría el jardín</i>
* <i>¿qué (debo)?</i>	<i>¿en qué (pensé)?</i>

Tabulka 4. Test konstrukce *deber* + infinitiv⁵⁴

Z testu vidíme, že sloveso *deber* se chová syntakticky odlišně oproti vazbě *pensé en*. Není možná nominalizace, pronominalizace nebo náhrada tázacím zájmenem. Z toho jasně vyplývá, že vazba *pensé en* není slovesnou perifrází, ale můžeme hovořit o perifrázi *deber* + infinitiv.⁵⁵

2.2.2.1 Význam

Tato slovesná konstrukce je charakteristická tím, že v závislosti na svém užití v konkrétním kontextu může nabývat dvojího významu.

Deber + infinitiv vyjadřuje tzv. *modalidad radical* neboli radu / povinnost směrem k příjemci a *deber de* + infinitiv má modální význam epistémický vyjadřující domněnku / pravděpodobnost ze strany mluvčího.⁵⁶ Srovnajme na příkladech:

*Debes beber mucha agua.*⁵⁷ Musíš / Měl bys pít hodně vody. (Vlastní překlad)

*Debes de beber mucha agua.*⁵⁸ Ty nejspíš piješ hodně vody. (Vlastní překlad)

Definici *deber (de)* + infinitiv nalezneme také v *Diccionario de perífrasis verbales*, kde autoři tuto konstrukci popisují následovně:

Perífrasis modal que expresa el valor esencial de necesidad. Ésta posee una doble interpretación modal: en la lectura deóntica de la construcción la necesidad es entendida como obligación; en su lectura epistémica, la necesidad es entendida como grado de certeza o probabilidad.⁵⁹

⁵⁴ GÓMEZ TORREGO, Leonardo. *Perífrasis verbales: Sintaxis, semántica y estilística*. s. 17.

⁵⁵ Cf. Tamtéž. s. 17.

⁵⁶ Cf. RAE. *Nueva gramática de la lengua española*. s. 2143.

⁵⁷ Cf. RAE. *Nueva gramática de la lengua española*. s. 2143.

⁵⁸ Tamtéž. s. 2143.

⁵⁹ GARCÍA FERNÁNDEZ, Luis – CARRASCO GUTIÉRREZ, Ángeles. *Diccionario de perífrasis verbales*. Madrid: Gredos, D.L. 2006, s. 110. „Modální perifráze vyjadřující především význam potřeby. Což vede ke dvojí modální interpretaci: v deontickém chápání konstrukce je potřeba chápána jako povinnost; v epistémickém smyslu je potřeba chápána jako stupeň jistoty nebo pravděpodobnosti.“

Gómez Torrego představuje význam perifráze *deber* + infinitiv jako *obligación activa / necesidad / obligación pasiva*.⁶⁰ Podobně Alonso – Ureña⁶¹ a Alarcos Llorach⁶² mluví o *deber* + infinitiv jako o konstrukci s významem povinnosti. Příkladáme příklady pro ilustraci:

*Vosotros debéis trabajar más (= «tenéis la obligación...»).*⁶³

*El salón debe tener más muebles (= «es necesario que...»).*⁶⁴

*Los hijos deben ser amados por sus padres (= «es necesario (obligado) que los hijos...»).*⁶⁵

Použití perifráze *deber de* + infinitiv je oproti tomu omezeno na kontexty s epistémickou modalitou. Význam nejistoty / pravděpodobnosti je ve výpovědi mluvčího založen na určitých vnějších okolnostech, mluvíme o tzv. *obligación externa*.⁶⁶ Stejně tak Alarcos Llorach zmiňuje význam *deber de* jako hypotetický.⁶⁷ Gómez Torrego ve spojení s touto konstrukcí hovoří o „conjetura, hipótesis, posibilidad“.⁶⁸

*Deben de ser las tres ({porque ha pasado tiempo/porque ya tengo hambre/por la posición del sol/ etc.}).*⁶⁹

Zde vidíme, že výpověď mluvčího vyjadřuje pravděpodobnost postavenou na vnějších okolnostech. Mluvčí je těmito okolnostmi ovlivněn a v podstatě donucen se danou věc domnívat.⁷⁰

Obdobný názor zastává Roca Pons. Perifrázi *deber* + infinitiv vymezuje jako konstrukci s významem potřeby a zároveň nesoucí stupeň pravděpodobnosti. Vazbu *deber de* + infinitiv

---

⁶⁰ Cf. GÓMEZ TORREGO, Leonardo. Los verbos auxiliares. Las perífrasis verbales de infinitivo. In BOSQUE, Ignacio – DEMONTE, Violeta. *Gramática descriptiva de la lengua española. [T.] 2., Las construcciones sintácticas fundamentales. Relaciones temporales, aspectuales y modales.* s. 3349.

⁶¹ ALONSO, Amado – HENRÍQUEZ UREÑA, Pedro. *Gramática castellana: segundo curso: manual adaptado a los programas vigentes en la enseñanza secundaria.* 17. ed. [Buenos Aires: s.n, 1939?], s. 114.

⁶² Cf. ALARCOS LLORACH, Emilio. *Gramática de la lengua española.* s. 264.

⁶³ GÓMEZ TORREGO, Leonardo. Los verbos auxiliares. Las perífrasis verbales de infinitivo. In BOSQUE, Ignacio – DEMONTE, Violeta. *Gramática descriptiva de la lengua española. [T.] 2., Las construcciones sintácticas fundamentales. Relaciones temporales, aspectuales y modales.* s. 3349.

⁶⁴ Tamtéž. s. 3349.

⁶⁵ Tamtéž. s. 3349.

⁶⁶ Cf. GÓMEZ TORREGO, Leonardo. Los verbos auxiliares. Las perífrasis verbales de infinitivo. In BOSQUE, Ignacio – DEMONTE, Violeta. *Gramática descriptiva de la lengua española. [T.] 2., Las construcciones sintácticas fundamentales. Relaciones temporales, aspectuales y modales.* s. 3351.

⁶⁷ Cf. ALARCOS LLORACH, Emilio. *Gramática de la lengua española.* s. 264.

⁶⁸ Cf. GÓMEZ TORREGO, Leonardo. *Perífrasis verbales: Sintaxis, sémantica y estilística.* s. 87.

⁶⁹ Cf. GÓMEZ TORREGO, Leonardo. Los verbos auxiliares. Las perífrasis verbales de infinitivo. In BOSQUE, Ignacio – DEMONTE, Violeta. *Gramática descriptiva de la lengua española. [T.] 2., Las construcciones sintácticas fundamentales. Relaciones temporales, aspectuales y modales.* s. 3351.

⁷⁰ Cf. Tamtéž. s. 3351.

definuje výhradně jako perifrázi vyjadřující pravděpodobnost.⁷¹ Na druhou stranu Manuel Seco pojmenovává *deber* + infinitiv jako *locución verbal* s významem povinnosti a upozorňuje, že se nejedná o význam potřeby jako v případě perifráze *tener que*. Konstrukci *deber de* + infinitiv nazývá *frase verbal* s významem domněnky. Navíc užívání *deber* + infinitiv ve významu potřeby označuje za katalanismus.⁷² V *Diccionario de uso del español* nalezneme definici *deber* + infinitiv jako konstrukce vyjadřující morální povinnost a *deber de* + infinitiv jako konstrukce pro vyjádření nejistoty mluvčího.⁷³ Oproti tomu v českém prostředí Zavadil – Čermák hovoří o modálním významu volným nutnostním *deber* + infinitiv a u *deber de* + infinitiv o modálním významu potenciálním probabilitivním.⁷⁴ Tudíž můžeme mezi autory pozorovat rozdíly se názory na vymezení konstrukcí *deber* + infinitiv a *deber de* + infinitiv.

2.2.2.2 Záměnnost konstrukcí *deber* + infinitiv a *deber de* + infinitiv

Přestože se tedy podle gramatik modální opozice mezi epistémickou a deontickou interpretací v jazyce projevuje (ne)použitím předložky *de*, v praxi dochází začasť k záměně obou konstrukcí. García Fernández et al. uvádí následující příklad:

*Juan debe (de) venir a la reunión.*⁷⁵

Věta má dvě možné interpretace:

1. Deontická modalita (*necesidad deóntica*) vyjadřuje chápání věty, že Juan má povinnost nebo je nucen přijít na schůzi.⁷⁶
2. Epistémická modalita (*necesidad epistémica*) nese určitou pravděpodobnost, že Juan nejspíš / možná přijde na schůzi.⁷⁷

Z příkladu můžeme pozorovat, že bez širšího kontextu není snadné rozlišit modální chápání věty. Proto Gómez Torrego objasňuje, že jako rozhodující opatření pro zamezení dvojznačnému

---

⁷¹ Cf. ROCA PONS, Jose. *Estudios sobre perifrasis verbales del español*. s. 72-73.

⁷² Cf. SECO, Manuel. *Diccionario de dudas y dificultades de la lengua española*. 9. ed. renovada. Madrid: Espasa-Calpe, 1997, s. 135.

⁷³ Cf. MOLINER, María. *Diccionario de uso del español*. 2a ed. Madrid: Gredos, 2006, s. 862.

⁷⁴ Cf. ZAVADIL, Bohumil – ČERMÁK, Petr. *Mluvnice současné španělštiny: lingvisticky interpretační přístup*. s. 266.

⁷⁵ GARCÍA FERNÁNDEZ, Luis – CARRASCO GUTIÉRREZ, Ángeles. *Diccionario de perifrasis verbales*. s. 110.

⁷⁶ Cf. GARCÍA FERNÁNDEZ, Luis – CARRASCO GUTIÉRREZ, Ángeles. *Diccionario de perifrasis verbales*. s. 110.

⁷⁷ Cf. Tamtíž. s. 110.

porozumění slouží právě již zmíněné pragmatické prostředky jako například kontext, intonace a vymezená situace.⁷⁸

Jak praví Gómez Torrego, tento jev záměny se ve španělštině vyskytuje poměrně často. Převážně se s ním setkáme v neformálním jazyce a převážně se vztahuje k perifrázi *deber* + infinitiv, protože v hovorovém jazyce je užívána frekventovaněji.⁷⁹ Podle RAE tato konstrukce slouží k použití v kontextu s deontickou modalitou k vyjádření povinnosti nebo potřeby. Zároveň ji připouští i v kontextu s epistémickou modalitou.⁸⁰

Gómez Torrego vidí jednu z příčin tohoto ve fonetických vlastnostech této konstrukce. V nepečlivé výslovnosti dochází k eliminaci *d* vyskytující se mezi dvěma konsonanty, což vede ke snadné zaměnitelnosti konstrukcí.⁸¹ Autor pro objasnění uvádí příklad:

*Juan debe (d)e ser bueno – debe ser bueno*⁸²

Dalším důležitým faktem je, že v každé pravděpodobnosti je ukrytá povinnost.⁸³ Toto tvrzení si přiblížíme na příkladu:

*Mi padre debe de estar en casa (=es probable que esté)*⁸⁴

Jak uvádí Gómez Torrego v *Gramática descriptiva de la lengua española*, vnímáme zde, že mluvčí vyjadřuje jistou domněnku / pravděpodobnost, která je doprovázená určitými vnějšími nebo pragmatickými okolnostmi, jako například že je rozsvíceno v domě, protože je již pozdě nebo protože mluvčí mohl zaslechnout hlasy, hluk apod. Tyto okolnosti mluvčímu napovídají, že otec již jistě musí být doma. Zároveň však na naše vnímání mají vliv další okolnosti, které nás mohou nechat v pochybnosti nebo v nejistotě, jako například nechané rozsvícené světlo v domě.⁸⁵

Oproti tomu perifráze *deber de* + infinitiv by měla být užívána výhradně v kontextu epistémickém a nést vždy pouze význam pravděpodobnosti.⁸⁶ Gómez Torrego chápe záměnu této

---

⁷⁸ Cf. GÓMEZ TORREGO, Leonardo. Los verbos auxiliares. Las perífrasis verbales de infinitivo. In BOSQUE, Ignacio – DEMONTE, Violeta. *Gramática descriptiva de la lengua española. [T.] 2., Las construcciones sintácticas fundamentales. Relaciones temporales, aspectuales y modales.* s. 3348.

⁷⁹ Cf. Tamtéž. s. 3348.

⁸⁰ Cf. RAE. *Nueva gramática de la lengua española.* s. 2143.

⁸¹ Cf. GÓMEZ TORREGO, Leonardo. *Perífrasis verbales: Sintaxis, semántica y estilística.* s. 88-89.

⁸² Tamtéž. s. 88-89.

⁸³ Cf. GÓMEZ TORREGO, Leonardo. Los verbos auxiliares. Las perífrasis verbales de infinitivo. In BOSQUE, Ignacio – DEMONTE, Violeta. *Gramática descriptiva de la lengua española. [T.] 2., Las construcciones sintácticas fundamentales. Relaciones temporales, aspectuales y modales.* s. 3348.

⁸⁴ Tamtéž. s. 3348.

⁸⁵ Cf. GÓMEZ TORREGO, Leonardo. Los verbos auxiliares. Las perífrasis verbales de infinitivo. In BOSQUE, Ignacio – DEMONTE, Violeta. *Gramática descriptiva de la lengua española. [T.] 2., Las construcciones sintácticas fundamentales. Relaciones temporales, aspectuales y modales.* s. 3348.

⁸⁶ Cf. RAE. *Nueva gramática de la lengua española.* s. 2143.

perifráze za význam povinnosti jako hyperkorektnost nebo zdůraznění.⁸⁷ RAE vyjmenovává zóny, ve kterých nejčastěji dochází k této záměně za povinnost: Mexiko, Střední Amerika, Venezuela a oblast Karibiku.⁸⁸

V případě, že se sloveso *deber* vyskytuje v přítomném čase a následuje složený infinitiv, je možná pouze jedna varianta výkladu významu, a to ve smyslu pravděpodobnosti, nikdy však povinnosti:⁸⁹

*Debe (de) haber llovido esta mañana.*⁹⁰

*Deben (de) haber asesinado a un general.*⁹¹

Právě z toho důvodu, že konstrukce *deber* + infinitiv je modálně dvojznačná, zatímco *deber de* + infinitiv by podle gramatik měla vždy vyjadřovat epistémickou modalitu, se v korpusové analýze zaměříme pouze na druhou zmíněnou konstrukci.

2.3 Perifráze vyjadřující aproximativnost

Představíme si dvě perifráze, jejichž sekundárním významem je vyjadřování aproximativnosti, tzn. jsou spojeny s epistémickou modalitou. Ve španělštině se jedná o perifráze *venir a* + infinitiv (s variantou *venir* + gerundium), které si jen krátce přiblížíme, neboť klíčovou perifrází pro nás je *deber de* + infinitiv.

2.3.1 *Venir a* + infinitiv

Jak praví Gómez Torrego, nejprve je třeba připomenout, že tato konstrukce nemusí nutně stát jako perifráze, ale v některých případech si sloveso *venir* zachovává svůj lexikální význam. Můžeme si to ověřit na příkladech jako *Esta casa nos vino a costar treinta millones*, kde *vino a costar* představuje perifrázi, neboť předmět je určen slovesem *costar*, nikoliv *vino*. Gramaticky nepřipustné by bylo nahradit významové sloveso ukazovacím zájmenem jako **Esta casa vino a eso* nebo pomocí tázacího způsobu **¿A qué vino esta casa?*. Naopak ve větě

---

⁸⁷ Cf. GÓMEZ TORREGO, Leonardo. Los verbos auxiliares. Las perífrasis verbales de infinitivo. In BOSQUE, Ignacio – DEMONTE, Violeta. *Gramática descriptiva de la lengua española*. [T.] 2., *Las construcciones sintácticas fundamentales. Relaciones temporales, aspectuales y modales*. s. 3348.

⁸⁸ Cf. RAE. *Nueva gramática de la lengua española*. s. 2143.

⁸⁹ Cf. GÓMEZ TORREGO, Leonardo. *Perífrasis verbales: Sintaxis, semántica y estilística*. s. 88-89.

⁹⁰ Tamtéž. s. 88-89.

⁹¹ Tamtéž. s. 88-89.

Vinieron a traer el regalo a casa si sloveso *venir* zachovává svůj lexikální význam pohybu, tudíž se nejedná o pomocné sloveso, ale sloveso plnovýznamové.⁹²

2.3.1.1 Význam

Definici popisované konstrukce přebíráme z *Diccionario de las perífrasis verbales*:

Perífrasis de valor modal epistémico, muy cercano al uso normativo de <deber de + infinitivo>, esto es, un valor aproximativo, con idea de probabilidad [...].⁹³

Vidíme, že autoři připisují konstrukci *venir a* + infinitiv podobnou funkci, jakou má perifráze *deber de* + infinitiv.

Gili y Gaya uvádí dva možné významy této konstrukce: terminativní a aproximativní. Pojem terminativní je dán vzhledem k vlastnímu lexikálnímu významu slovesa *venir*. Dle autora se aproximativní význam odvíjí právě od významu terminativního, neboť došlo k posunutí terminativního významu, jenž byl vyhodnocen jako neuskutečněný, tedy vůbec k němu nedošlo. Proto výpovědi *un objeto viene a costar cincuenta pesetas* vyjadřujeme přibližnost a zároveň nejistotu.⁹⁴

Fernández de Castro se drží terminologie jako u perifráze *deber de* + infinitiv, tedy *factual* (terminativní význam) – *no factual* (epistémický význam). Mluvčí za pomoci této perifráze vyjadřuje podle autora pochybnost anebo zastává postoj nejistoty vůči realitě.⁹⁵

Lope G. Feijóo vymezuje hlavní funkci perifráze jako aproximativní a uvádí příklad: *Este autor viene a decir lo mismo que aquél, pero con distintas palabras*. Dále uvádí sekundární význam *servir para* (sloužit k čemu) se slovesy *llenar*, *cumplir*, *satisfacer*, *cubrir*, *resolver*, *solucionar* jako například *El dinero que heredó vino a costar sus problemas económicos*.⁹⁶

Rozdílný pohled na začlenění této perifráze nalezneme u Zavadila – Čermáka, kteří řadí perifrázi *venir a* + infinitiv mezi vazby s PSD terminativním, konkrétně jí přisuzují význam *konsumativní terminativnosti*, význam přibližnosti nebo pravděpodobnosti pak chápou jako přenesené užití tohoto původního významu.⁹⁷

---

⁹²Cf. GÓMEZ TORREGO, Leonardo. Los verbos auxiliares. Las perífrasis verbales de infinitivo. In BOSQUE, Ignacio – DEMONTE, Violeta. *Gramática descriptiva de la lengua española. [T.] 2., Las construcciones sintácticas fundamentales. Relaciones temporales, aspectuales y modales*. s. 3382-3383.

⁹³ GARCÍA FERNÁNDEZ, Luis – CARRASCO GUTIÉRREZ, Ángeles. *Diccionario de perífrasis verbales*. s. 275. „Modální epistémická perifráze, velmi příbuzná normativnímu použití *deber de* + infinitiv, to znamená význam přibližnosti pravděpodobnosti [...].“

⁹⁴ Cf. GILI Y GAYA, Samuel. *Curso superior de sintaxis española*. s. 110-111.

⁹⁵ Cf. FERNÁNDEZ DE CASTRO, Félix. *Las perífrasis verbales en español actual*. s. 199-200.

⁹⁶ Cf. FEIJÓO, Lope G – RAFAEL FENTE GÓMEZ – JESÚS FERNÁNDEZ ÁLVAREZ. *Perífrasis verbales*. s. 20-21.

⁹⁷ Cf. ZAVADIL, Bohumil – ČERMÁK, Petr. *Mluvnice současné španělštiny: lingvisticky interpretační přístup*. s. 325.

2.3.1.2 Syntaktická struktura

Syntaktické vlastnosti si představíme prostřednictvím slovníku *Diccionario de perífrasis verbales*.

Konstrukce se skládá z pomocného slovesa *venir*, které ztrácí svůj původní význam pohybu. Infinitivní forma slovesa je nositelem významu celé perifráze a určuje k sobě podmět.⁹⁸

Infinitivní tvar v této konstrukci nemůžeme zaměnit za nominální větné členy. Nahrazením infinitivu zájmenem ve větě *En el banco vinieron a decirnos que no nos necesitaban* se věta stává neplatnou **En el banco vinieron a eso*. To samé platí pro tázací způsob **¿A dónde vinieron el el banco?* nebo pro vztahné věty **A donde vinieron en el banco es a decirnos que no nos necesitaban*.⁹⁹

Tato perifráze není omezená, co se týče používání slovesných časů. Sloveso *venir* se může vyskytovat v jakékoli časové rovině, a to v jednoduchém nebo složeném tvaru: *Estos dos libros {han venido/vinieron/venían/vienen/vendrán} a costar lo mismo*. Oproti tomu existuje pouze jeden verbální tvar, ve kterém není možné tuto perifrázi použít, a tím je imperativ. Pokud uijeme sloveso *venir* v imperativu, již se nejedná o perifrázi, nýbrž o plnovýznamové sloveso ve smyslu pohybu: *Venid a decirme que no me podéis prestar el dinero*. Důvodem je, že pravděpodobnost nebo přibližnost se vylučuje s imperativním významem. Obecně je pro modální konstrukce tento slovesný způsob nemožný.¹⁰⁰

Zajímavým jevem je možná kombinace s pomocnými modálními slovesy jako *poder*, *ir a*, *soler*, *haber*, které vždy stojí před *venir a* + infinitiv.¹⁰¹ Jako příklady nám poslouží věty:

Los zapatos pueden venir a costar veinte euros.¹⁰²

Si los zapatos van a venir a costar veinte euros, cómpralos.¹⁰³

2.3.2 Venir + gerundium

Tato perifráze obdobně jako *venir a* + infinitiv nenesee jen jeden význam, ale může nabývat hned několik sekundárních významů. Opět je třeba zmínit, že ne vždy plní ve větě

---

⁹⁸ Cf. GARCÍA FERNÁNDEZ, Luis – CARRASCO GUTIÉRREZ, Ángeles. *Diccionario de perífrasis verbales*. s. 276.

⁹⁹ Tamtéž. s. 276.

¹⁰⁰ Cf. GARCÍA FERNÁNDEZ, Luis – CARRASCO GUTIÉRREZ, Ángeles. *Diccionario de perífrasis verbales*. s. 276.

¹⁰¹ Cf. GARCÍA FERNÁNDEZ, Luis – CARRASCO GUTIÉRREZ, Ángeles. *Diccionario de perífrasis verbales*. s. 277.

¹⁰² Tamtéž. s. 277.

¹⁰³ Tamtéž. s. 277.

funkci perifráze. My však budeme hovořit o perifázi a zaměříme pozornost na význam aproximativnosti.

Alicia Yllera zmiňuje význam přibližnosti jen jako okrajový, daný analogií s *venir a + infinitiv*, která se s významem přibližnosti vyskytuje častěji, a uvádí příklad: *Este mueble viene saliendo por unas 50.000 ptas.*¹⁰⁴ Stejně tak se vyjadřuje Gómez Torrego, příklad: *viene habiendo unas doscientas personas en el teatro (= viene a haber unas doscientas...)*.¹⁰⁵ Dále význam aproximativnosti uvádí například RAE¹⁰⁶ nebo Martínez Amador¹⁰⁷.

Co se týká dalších významů této konstrukce, převážně se můžeme setkat s významem pohybu směrem k přítomnosti¹⁰⁸, s významem terminativním¹⁰⁹ a významem opakování¹¹⁰.

---

¹⁰⁴ YLLERA, Alicia. Las perífrasis verbales de gerundio y participio. In BOSQUE, Ignacio – DEMONTE, Violeta. *Gramática descriptiva de la lengua española. [T.] 2., Las construcciones sintácticas fundamentales. Relaciones temporales, aspectuales y modales.* s. 3416.

¹⁰⁵ Cf. GÓMEZ TORREGO, Leonardo. *Perífrasis verbales: Sintaxis, semántica y estilística.* s. 168.

¹⁰⁶ Cf. RAE. *Nueva gramática de la lengua española.* s. 2203-2204.

¹⁰⁷ Cf. MARTÍNEZ AMADOR, Emilio M. *Diccionario gramatical.* Barcelona: Sopena, 1954, s. 1430.

¹⁰⁸ Cf. GILI Y GAYA, Samuel. *Curso superior de sintaxis española.* s. 115.

¹⁰⁹ Cf. MARTÍNEZ AMADOR, Emilio M. *Diccionario gramatical.* s. 1430.

¹¹⁰ Cf. GÓMEZ TORREGO, Leonardo. *Perífrasis verbales: Sintaxis, semántica y estilística.* s. 167-168.

Korpusová analýza

2.4 Úvod

Nyní přestoupíme ke korpusové analýze konstrukcí představených v teoretické části. Zaměříme se na perifrázi *deber de* + infinitiv a na paradigmata *hablaré* a *habré hablado* v jejich probabilitivní interpretaci. Okrajově se budeme věnovat i aproximativní konstrukci *venir a* + infinitiv, konstrukce *venir* + gerundium nebude vzhledem ke svému omezenému modálnímu použití předmětem našeho praktického zkoumání. V analýzách se zaměříme na české překlady daných konstrukcí a jejich vzájemné porovnání. U každé analýzy si sestavíme typologii překladů a jednotlivé typy poté rozebereme podrobněji. Pro zpracování analýzy jsme si zvolili paralelní korpus *InterCorp*. Jelikož jsme začali analýzy zpracovávat v době, kdy ještě nebyla k dispozici verze 10, pracujeme s verzí 9, konkrétně se subkorpusem tvořeným španělskými originály (`intercorp_v9_es:spanelskeoriginaly`), který si následně představíme.

Metodologie práce bude následující:

Nejprve se budeme věnovat perifrázi *deber de* + infinitiv a probabilitivu v přítomnosti. Zanalyzujeme perifrázi *deber de* + infinitiv v přítomnosti indikativu a pokusíme se sestavit typologii jejich překladů do češtiny, která bude pro nás výchozím bodem. Po perifrázi bude následovat analýza paradigmatu *hablaré* s MV probabilitivním odkazujícím do přítomnosti. Dalším krokem bude vzájemná komparace překladů perifráze i probabilitivu.

Analýza bude taktéž zahrnovat perifrázi i probabilitiv v minulém čase. Pro zkoumání *deber de* + infinitiv volíme jednoduchý minulý čas, tj. indefinidum. Co se týče MV probabilitivního, upřednostníme probabilitiv antepřezentu (paradigma *habré hablado*), neboť analýza paradigmatu *hablaría* odpovídajícího probabilitivu v indefinidu a imperfektu by byla komplikovaná a zavádějící, jelikož ve většině případů by toto paradigma fungovalo jako kondicionál. Stejně jako u přítomnosti, získané výsledky z analýzy pro minulý čas mezi sebou porovnáme.

Perifrázi *venir a* + infinitiv si prostřednictvím paralelního korpusu představíme jen zběžně. Bude tvořit jen doplňující část naší práce, neboť hlavním cílem je zaměřit se na epistémickou perifrázi *deber de* + infinitiv a na paradigmata *hablaré* / *habré hablado* s MV probabilitivním. Na závěr analýzy provedeme celkové shrnutí a porovnání dílčích výsledků.

V neposlední řadě bychom chtěli upozornit na tučně zvýrazněná slova v příkladových větách. U španělského originálu označujeme analyzované konstrukce a v českém překladu jim odpovídající protějšky. Do textu takto zasahujeme pro lepší srozumitelnost a přehlednost.

2.5 Paralelní korpus *InterCorp*

Jak jsme již uvedli, pro vypracování analýzy volíme jako základní nástroj pro získání potřebného materiálu paralelní korpus *InterCorp* ve verzi 9, který je tvořený španělskými originály. Paralelní korpus je projekt zprostředkovaný Filozofickou fakultou Univerzity Karlovy, konkrétně Ústavem Českého národního korpusu.

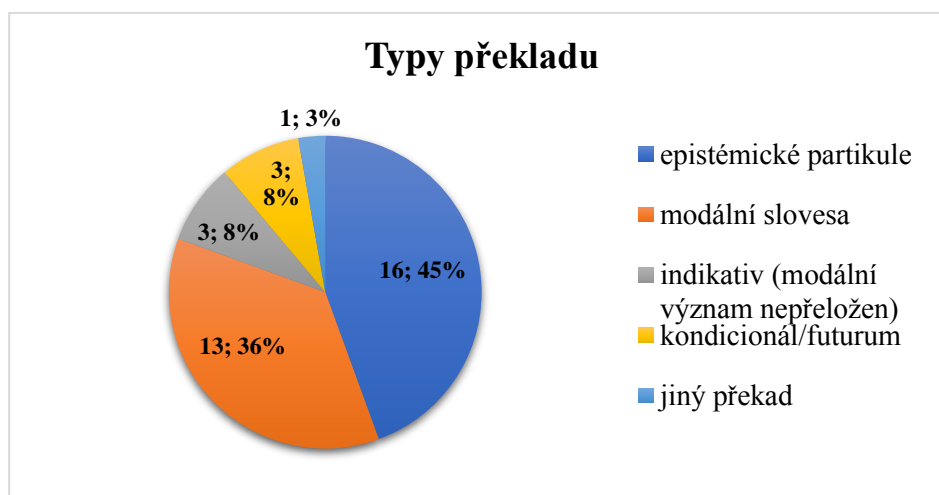
Český národní korpus poskytuje širokou škálu jazykového materiálu a pokročilé funkce pro vyhledávání. Sám *InterCorp* obsahuje obrovské spektrum originálních i překladových textů, naše verze je o velikosti 11 962 162 tokenů.¹¹¹

2.6 *Deber de* + infinitiv v přítomném indikativu

V této kapitole se zaměříme na možnosti překladu perifrázy *deber de* + infinitiv do českého jazyka. Představíme si, jakými prostředky je možné danou perifrázi překládat, a zaměříme se i na to, zda je v překladu zachován význam pravděpodobnosti, domněnky a nejistoty. Zároveň se pokusíme ověřit, zdali se tato slovesná konstrukce neobjevuje ve významu *mít povinnost*.

2.6.1 Typologie

Po zadání *CQL* dotazu `[lemma="deber"][word="de"][tag="VLinf"]` do paralelního korpusu bylo vygenerováno celkem 476 výskytů této perifrázy. Z tohoto celkového počtu jsme vybrali pouze případy odpovídající přítomnému indikativu, tedy 36 výskytů.

Graf 1. *Deber de* + infinitiv v přítomném indikativu – Typy překladu

¹¹¹ Čermák, P. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – španělština, verze 9 z 9. 9. 2016*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2016. Dostupný z WWW: <http://www.korpus.cz>

Výchozí graf 1 znázorňuje jednotlivé typy překladu rozděleného do skupin podle počtu analyzovaných výskytů. Z grafu lze pozorovat, že více než v polovině případů byla zkoumaná konstrukce přeložena jedním z těchto dvou prostředků: epistémické partikule, tj. 16 výskytů (45 %) a modální slovesa, tj. 13 výskytů (36 %). Naproti tomu již značně menší část zahrnují překlady indikativem (modální význam nepřeložen), tj. 3 výskyty (8 %), překlady kondicionálem / futurem, tj. 3 výskyty (8 %) a skupina jiný překlad, tj. 1 výskyt (3 %).

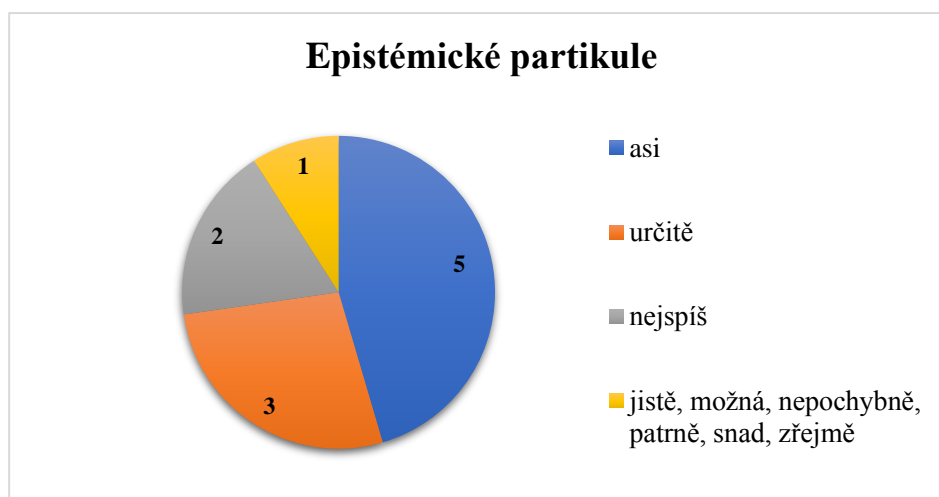
V následujících krocích budeme analyzovat jednotlivé skupiny překladu. V průběhu analýzy se budeme držet námi sestavené typologie podle grafu 1.

2.6.1.1 Epistémické partikule

Nejprve si představme pro nás důležitý termín: epistémické partikule. Pro naši terminologii přebíráme tento termín od autorů knihy *Příruční mluvnice češtiny*, kteří jej definují takto:

Jde o výrazy typu nesporně, jistě, očividně, rozhodně, zaručeně, bezpochyby, určitě, nepochybně, zajisté, dozajista, zjevně, zřejmě, nejspíš, patrně, pravděpodobně, asi, třeba, možná, stěží, sotva aj. Tyto výrazy jsou ekvivalentní s epistémickými predikátory: **Předpokládám**, že Petr už nepřijde // Petr už **zřejmě** nepřijde. Užívá se jich většinou jako vsuvek. Nemají platnost větného členu.¹¹²

V naší analýze se ukázal být tento typ překladu jako nejvíce užívaný. Jednotlivé partikule jsme zaznamenali do grafu 2 a celkem jsme vyhodnotili 16 takovýchto výskytů. Partikule jsou rozděleny do podskupin vždy s patřičnými příklady pro ilustraci.

Graf 2. Deber de + infinitiv v přezentu indikativu – Epistémické partikule

¹¹² GREPL, Miroslav et al. *Příruční mluvnice češtiny*. s. 265.

Z grafu můžeme vidět, že dominující variantou je partikule *asi* zastoupena v 5 případech. Dále mezi méně frekventované ekvivalenty spadají partikule *určitě* a *nejspíš*. Příklad s výrazem *určitě* nalezneme ve 3 situacích, *nejspíš* se vyskytuje pouze ve dvou použitích. Epistémické partikule s minimálním počtem po 1 výskytu zastupují *jistě*, *snad*, *možná*, *patrně*, *zřejmě*, *nepochybně*:

Epistémická partikule	Příklady
Asi	" Debo de tener fiebre muy alta" —se dijo el enfermo. "Mám asi vysokou horečku," řekl si nemocný. (Horacio Quiroga. <i>Návrat anakondy</i> . překl. Jiří Rausch. Praha: Odeon. 1978.)
Určitě	En alguna parte debo de tener algunas cartas suyas firmadas Kelly R. Parker. Někde mám určitě schované její dopisy, podepsané Kelly R. Parkerová. (Roberto Bolaño. <i>2666</i> . překl. Anežka Charvátová. Praha: Argo. 2012.)
Nejspíš	Debéis de creer que los fenicios hacemos milagros. Vy si nejspíš myslíte , že my Féniciáné děláme zázraky. (Arturo Pérez-Reverte. <i>Královna jihu</i> . překl. Vladimír Medek. Praha: Euromedia Group - Knižní klub. 2005.)
Jistě, možná, nepochybně, patrně, snad, zřejmě	Sé que seguías al Maestro, y Tadeo y Tomás te tienen en gran estima. Ahora irá a la ciudad y regresará al atardecer. Disfrutad del reencuentro, que debéis de tener mucho de que hablar. Vím, že jsi býval Mistrovým žákem a Tadeáš i Tomáš si tě velice váží. Půjdu teď do města a vrátím se za soumraku. Užijte si svého setkání, jistě si máte mnoho co říci." (Julia Navarro. <i>Bratrstvo turínského plátna</i> . překl. Vladimír Medek. Praha: Mladá fronta. 2006.) Pero sé cuáles son los límites en toda relación. Yo con tu padre hablo de Villanueva y de Villalpando —dijo Villalobos—, que tú no debes de saber ni quiénes son. "Ale vím, kde jsou v každém vztahu meze. S tvým otcem mluvíme o Villanuevovi a Villalpandovi," řekl Villalobos, "ty patrně ani nevíš , kdo to je." (Javier Marias. <i>Srdce tak bílé</i> . překl. Blanka Stárková. Praha: BB-art. 2004.)

Tabulka 5. *Deber de + infinitiv v přezentu indikativu – Epistémické partikule*

Lze pozorovat, že epistémické partikule, jak již z názvu vyplývá, se v českém jazyce používají pro sdělení různého stupně pravděpodobnosti z pohledu mluvčího vůči výpovědi. Oproti tomu španělská perifráze *deber de + infinitiv* je sama o sobě nositelem téhož významu, proto není třeba její lexikální doplnění adverbii typu *probablemente*, *posiblemente*, *quizás*, *tal vez* apod.

2.6.1.2 Modální slovesa

Modální slovesa zastupují společně s epistémickými partikulami v této analýze nejfrekventovanější typy překladů. Španělskou slovesnou konstrukci s významem

probabilitivním je možné překládat modálními slovesy *muset* a *moci* (v jejich epistémické interpretaci). Vazba *muset* + infinitiv se objevuje ve 12 případech, oproti tomu konstrukce *moci* + infinitiv pouze v jednom použití:

Muset	Moci
—Digo, porque el alemán o el ruso deben de resultar más difíciles que el castellano. Sobre todo para una gallina, disons. "No, chtěl jsem tím říct, že taková němčina nebo ruština musí být obtížnější než španělština. Zejména pro slepici, disons." (Ernesto Sábato. <i>Abaddón zhoubce</i> . překl. Anežka Charvátová. Brno: Host. 2002.)	Y sospecho que se los habrá embolsado el listo de The First: sin duda comprará con ellos un camión cisterna de colonia cara, los frasquitos que venden en las perfumerías no deben de durarle nada. Podezírám vychcandíru The Firsta, že mu celé spadlo do klína. Určitě si za ně koupí cisternu nějaké drahé kolínské, protože lahvičky, co prodávají v obchodech, mu nemohou dlouho vydržet .
—Tú no pareces español, Rodrigo. Debes de tener sangre de holandés en las venas. "Ty snad ani nejsi Španěl, Rodrigo. Tobě musí v žilách kolovat holandská krev." (Isabel Allende. <i>Inés, má drahá</i> . překl. Monika Baďurová. Praha: BB-art. 2009.)	(Pablo Tusset. <i>Nejlepší loupákův zážitek</i> . překl. Ondřej Nekola. Praha: Garamond. 2007.)

Tabulka 6. *Deber de + infinitiv v přezentu indikativu – Modální slovesa*

2.6.1.3 Kondicionál / Futurum

V tomto bodě jsou zahrnuty překlady s již výrazně menším počtem výskytů, než jak tomu bylo u předešlých dvou typů (epistémické partikule, modální slovesa). V případě překladu prostřednictvím kondicionálu nebo futura je modální význam vyjádřený ve španělštině prostřednictvím *deber* v češtině obsažen v samotné morfologické struktuře slovesa. Konkrétně nalezneme překlady s kondicionálem ve 2 situacích a s futurem pouze v 1 použití. U českého protějšku přeloženého futurem si můžeme všimnout partikule *určitě*, kterou jsme do skupiny s epistémickými partikulami nezahrnuli, neboť se objevila v kombinaci právě s epistémickým futurem, a nikoli s jednoduchým slovesným tvarem, jako tomu bylo u skupiny 3.3.1.1.:

Kondicionál	Futurum
Y por ahí debo de tener un artículo de Montes donde habla también del asunto...	El abuelo de mi madre era de Galicia. Debo de tener parientes por allá.
Někde bych tu měl mít jeden článek od Montese, který o tom taky píše...	"Matčín dědeček pocházel z Galicie. Určitě tam budu mít nějaké příbuzné."
(Javier Cercas. <i>Vojáci od Salaminy</i> . překl. Blanka Stárková. Praha: Mladá fronta. 2004.)	(Mario Vargas Llosa. <i>Smrt v Andách</i> . překl. Alena Šimková. Praha: Volvox Globator. 1997.)

Lo que **debes de hacer** es dejar de comer tanto.

Radši **bys neměla** tolik jíst.

(Guillermo Arriaga. *Psí lásky*. překl. Šárka Holišová. Praha: Garamond. 2009.)

Tabulka 7. *Deber de + infinitiv v přezentu indikativu – Kondicionál / Futurum*

2.6.1.4 Indikativ (modální význam nepřeložen)

Mezi výsledky se objevily 3 překlady bez modálního významu, který by odpovídal opisné vazbě. Lze si povšimnout, že český ekvivalent zcela postrádá epistémickou interpretaci perifráze:

Supongo que The First y yo **debemos de parecernos**, pero no hasta el punto de poder pasar el uno por el otro. Je pravda, že **jsme si** s The Firstem **podobní**, ale zase ne tolik, aby se jeden mohl vydávat za druhého.
(Pablo Tusset. *Nejlepší loupákův zážitek*. překl. Ondřej Nekola. Praha: Garamond. 2007.)

Yo no sé, a veces me da por pensar que tú hubieses encajado con Esther, y otras que no, yo creo que demasiado parecidos tampoco resulta, no sé, es un lío, pero lo cierto, Mario, no nos engañemos, es que tu no eres un tipo de hombre de gustar a las mujeres, que físicamente vales bien poquito, seamos francos, pero algo **debes de tener**, alguna gracia oculta, que a la que gustas la trastornas, ¿eh?, las cosas como son, ahí tienes a Esther y a tu cuñada Encarna, que digas que yo no soy celosa, que si no...

Víš, někdy si myslím, že byste se k sobě s Esther hodili, ale jindy si zase říkám, že ne, protože když oba mají stejnou povahu, také to k ničemu nevede. Nevím, ale jedno je pravda, řekněme si to na rovinu, Mario, a to, že ty nejsi ten typ muže, co se líbí ženám proto, že by byl hezký, naopak, tvůj zevnějšek není nijak přitažlivý, ale **je** v tobě něco, nějaký skrytý půvab, a tak, když se některá do tebe zamiluje, celou ji poblázníš, jen se podívej na Esther a na Encarnu, ještě že nejsem žárlivá, jinak...
(Miguel Delibes. *Pět hodin s Mariem*. překl. Jana Novotná. Praha: Odeon. 1986.)

'Ya, no sé, bueno, **debes de tener** bajo el volumen o habrás salido, no entiendo, habrás pillado a tu hermana para el niño.

,No dobře, nevím, jestli **nemáš** vypnutý zvuk nebo jsi pryč, to nechápu, musela bys zavolat sestru k dítěti.
(Javier Marias. *Vzpomínej na mě zítra při bitvě*. překl. Marie Jungmannová. Praha: Argo. 1999.)

Tabulka 8. *Deber de + infinitiv v přezentu indikativu – Indikativ (modální význam nepřeložen)*

2.6.1.5 Jiný překlad

Příklad uvedený v tabulce 9 je jediným výskytem hodnoceným v této analýze jako jiný překlad. Lze pozorovat, že epistémická perifráze je zde překládána za pomoci adjektiva *dobrých*, tudíž lexikálně:

El animal es grande y las garras **deben de medir** unos cinco centímetros.

Šelma je velká, ty drápy **mají dobrých** pět centimetrů.

(Luis Sepúlveda. *Stařec, který četl milostné romány*. překl. Anežka Charvátová. Praha: Rybka. 2000.)

Tabulka 9. *Deber de + infinitiv v přezentu indikativu – Jiný překlad*

2.6.1.6 Příklad s modálním deontickým významem

V rámci korpusové analýzy jsme našli 4 výskyty perifráze *deber de* + infinitiv, jejichž interpretace byla deontická, nikoli epistémická. Došlo zde tedy k záměně sémantických významů mezi epistémickou perifrází *deber de* + infinitiv a deontickou *deber* + infinitiv.

Norma španělského jazyka však doporučuje rozlišovat významy těchto dvou perifrází a upozorňuje, že použití perifráze s předložkou *de* v kontextech s deontickou modalitou vede ke gramaticky chybnému tvaru. Oproti tomu varianta perifráze bez předložky připouští epistémické užití.¹¹³

Výskyty s deontickou modalitou jsme do našich statistik nezařadili, protože jak jsme již zmínili, svým modálním významem neodpovídají analyzované perifrázi. Následující příklady z *InterCorpu* poslouží pouze pro ilustraci:

Epistémický význam	Deontický význam
<p>—Digo, porque el alemán o el ruso deben de resultar más difíciles que el castellano. Sobre todo para una gallina, disons.</p> <p>"No, chtěl jsem tím říct, že taková němčina nebo ruština musí být obtížnější než španělština. Zejména pro slepici, disons."</p> <p>(Ernesto Sábato. <i>Abaddón zhoubece</i>. překl. Anežka Charvátová. Brno: Host. 2002.)</p>	<p>—Señor, debéis de leer la carta del rey de Francia. Pascal de Molesmes le tendió el documento lacrado del que Balduino ya se había olvidado, angustiado como estaba por su precariedad.</p> <p>"Můj pane, musíte si přečíst dopis od francouzského krále." Pascal de Molesmes mu podal zapečetěný list, na který Balduin mezitím už zapomněl – natolik ho trápila jeho tísnivá situace.</p> <p>(Julia Navarro. <i>Bratrstvo turínského plátna</i>. překl. Vladimír Medek. Praha: Mladá fronta, 2006.)</p>
<p>—Tú no pareces español, Rodrigo. Debes de tener sangre de holandés en las venas.</p> <p>"Ty snad ani nejsi Španěl, Rodrigo. Tobě musí v žilách kolovat holandská krev."</p> <p>(Isabel Allende. <i>Inés, má drahá</i>. překl. Monika Baďurová. Praha: BB-art. 2009.)</p>	<p>—¿Qué haremos con el sudario, Josar? —Mi rey, debes de procurar un lugar seguro para guardarlo.</p> <p>"Co uděláme s tím pohřebním plátnem, Josare?" "Můj králi, musíš opatřit bezpečné místo, kam je uložíme."</p> <p>(Julia Navarro. <i>Bratrstvo turínského plátna</i>. překl. Vladimír Medek. Praha: Mladá fronta. 2006.)</p>

Tabulka 10. *Deber de* + infinitiv v přezentu indikativu – Příklad s modálním deontickým významem

2.6.2 Shrnutí

Na samém počátku kapitoly jsme zmínili, že hlavním cílem bylo ověřit, jakými prostředky lze španělskou perifrází s významem pravděpodobnosti překládat do českého jazyka. Pro tento účel jsme vybrali její výskyty v indikativu přezentu, které se na *InterCorpu* vyskytují ve 40 případech. Vzhledem k tomu, že jsme během analýzy odhalili 4 výskyty, kde vazba měla

¹¹³ Cf. RAE *Nueva gramática de la lengua española*. s. 2142-2143.

interpretaci deontickou (nikoli epistémickou), nebyly tyto případy do našich statistik započítány. V konečném výsledku jsme pracovali s 36 výskyty. Přestože se jedná o poměrně malé číslo, ukázali jsme si různé varianty překladů této slovesné konstrukce, z nichž nejčastějšími typy jsou epistémické partikule se 16 výskyty (45 %) a modální slovesa *muset / moci* + infinitiv se 13 výskyty (36 %). Značně méně frekventovanými byly překlady: indikativ (modální význam nepřeložen) se 3 případy (8 %), kondicionál / futurum se 3 případy (8 %), a jiný překlad s 1 případem (3 %). Z analyzovaných příkladů lze vidět, že význam pravděpodobnosti / domněnky je v českém jazyce pomocí těchto prostředků zachováván, až na výjimku skupiny indikativ (modální význam nepřeložen). Dále jsme mohli vidět 4 případy, kdy vazba s *deber de* + infinitiv měla interpretaci deontickou.

2.7 Probabilitiv prézentu

V této části budeme analyzovat paradigma *hablaré* s MV probabilitivním odkazujícím do přítomnosti. Hned na samém začátku bychom chtěli uvést, že oproti perifrázi, kde je probabilitivní / epistémický význam jasně stanoven, byla tato analýza poměrně složitá, neboť při omezeném kontextu bylo často obtížné odlišit od sebe interpretaci indikativní (indikativ futura) a probabilitivní (probabilitiv prézentu / futura), do analýzy jsme zařadili pouze ty výskyty, kde byla probabilitivní interpretace nezpochybnitelná.

Pro lepší objasnění této problematiky, uvádíme dvě ukázky, kde význam probabilitivu prézentu není zcela jasně odlišitelný od indikativu / probabilitivu futura:

—Ya te veo venir. Ahora me **pedirás** un ticket de caja y me dirás que las copas las pagarás mañana, cuando los del programa de radio te abonen el gasto.

"Už to chápu. Teď mě **požádáš** o účet a řekneš mi, že pití zaplatíš zítra, až ti daj prachy z rádia.

(Pablo Tusset. *Nejlepší loupákův zážitek*. překl. Ondřej Nekola. Praha: Garamond. 2007.)

—El señor gobernador no lo **oirá**. No reconoce a nadie

"Pan guvernér vás **neuslyší**. Nikoho nepoznává."

(Adolfo Bioy Casares. *Plán úniku*. překl. Anežka Charvátová. Brno: Julius Zirkus. 2003.)

Tabulka 11. Probabilitiv prézentu – Problematické výskyty

Pro zpracování analýzy na *InterCorpu* jsme čerpali z disertační práce *Španělská modalita z pohledu vztahů mezi modálními významy*, jejíž autorkou je Dana Kratochvílová, a použili následující dotaz, který jsme si ještě upravili dle svého požadavku [*word=".*rá.*|. *ré.*|. *remos"&tag="VLfin"*].

Paradigma *hablaré* disponuje vysokým počtem výskytů. Celkem jich korpus vygeneroval 23 760. Nejprve jsme využili funkci shuffle, abychom získali promíchané výsledky, a poté jsme

zahájili jejich analýzu. Vyhledali jsme 80 výskytů, které bezrozporu odpovídaly probabilitivu přítentu.

Dále jsme se inspirovali prací *Španělská modalita z pohledu vztahů mezi modálními významy*, konkrétně kapitolou 6, která pojednává o MV tázacím ve spojení s MV probabilitivním, a usoudili jsme, že v rámci analýzy se nebudeme zabývat probabilitivem v tázacích větách, neboť paradigma *hablaré* v nich má spíše charakter dubitativní. Uvedeme si zde příklady pro objasnění:

¿Qué **leerá** esa chica?

Co **asi čte** to děvče?

(Luis Martín Santos. *Doba ticha*. překl. Josef Forbelský. Praha: Odeon. 1966.)

¿De qué **hablarán** Hanna e Ingeborg?

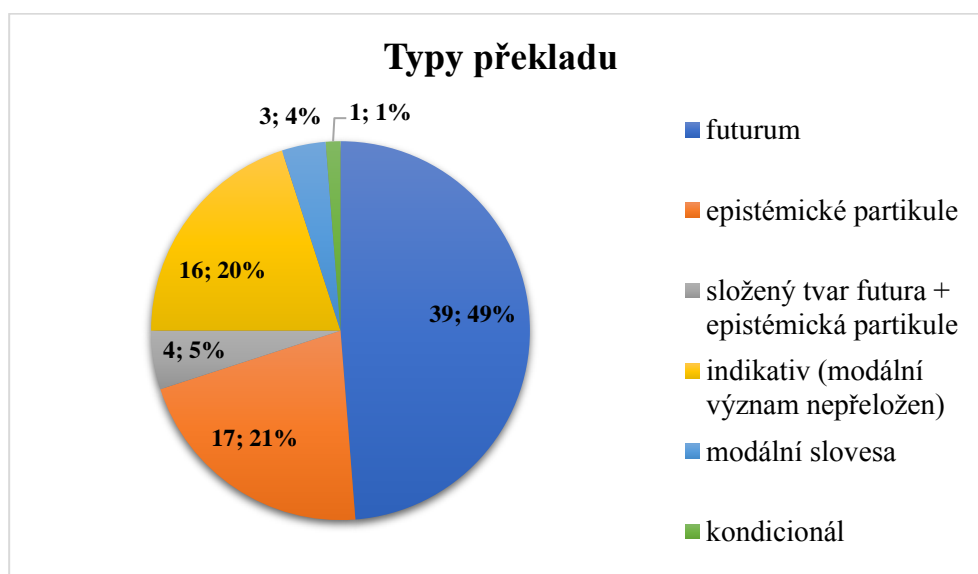
O čem **si asi povídají** holky, Hanna s Ingeborg?

(Roberto Bolaño. *Třetí říše*. překl. Anežka Charvátová. Praha: Argo. 2013.)

Tabulka 12. Probabilitiv přítentu – Dubitativní otázky

2.7.1 Typologie

Graf 3. Probabilitiv přítentu – Typy překladu

Graf 3 zobrazuje sestavenou typologii překladu paradigmatu *hablaré* s MV probabilitivním v přítentu.

Nejvíce frekventovanými jsou překlady futurem s počtem 39 výskytů (49 %), epistémickými partikulemi s 17 výskyty (21 %) a překlady pomocí přítentu indikativu bez modálního významu se 16 výskyty (20 %). Méně početnými skupinami jsou: kombinace složeného tvaru slovesa futura + epistémická partikule se 4 výskyty (5 %), modální slovesa se 3 výskyty (4 %) a kondicionál s pouze 1 výskytem (1 %).

2.7.1.1 Futurum

Dominujícím způsobem překladu do českého jazyka se ukázalo použití prostřednictvím futura s 39 výskyty. Tuto skupinu jsme rozdělili na dvě části (viz tabulka 13): překlady s jednoduchým (dokonavým) a složeným (nedokonavým) tvarem futura. První varianta představuje výskyty s vyšší frekvencí užití, v našich výsledcích jsme zaznamenali 26 příkladů. Druhá varianta má výskytů o polovinu méně, tj. 13:

Jednoduchý tvar futura	Složený tvar futura
— Comprenderá que después de esto... "Pochopíte, že po tom, co se stalo..." (Roberto Bolaño. 2666. překl. Anežka Charvátová. Praha: Argo, 2012.)	— Será que todavía creo en los símbolos -dijo él riéndose—. "To bude tím, že na symboly ještě věřím," prohodil se smíchem. (Juan Marsé. <i>Dívka se zlatými kalhotkami</i> . překl. Marie Jungmannová. Praha: Odeon. 2010.)
Algunos de ustedes fueron testigos, se acordarán , habrán oído cómo las fulminantes invasiones incendiaban nuestros pueblos, mataban gentes, robaban ganado. Někteří z vás to viděli na vlastní oči a vzpomenou si na to. Patrně jste slyšeli, jak během bleskurychlých nájездů byly zapalovány naše osady, zabíjení lidí, odváděn dobytek. (Augusto Roa Bastos. <i>Já nejvyšší</i> . překl. Josef Forbelský. Praha: Odeon. 1982.)	—¿Y la Rosario? -Tú sabrás ... —¿Yo? —Hombre! ¿Si no lo sabes tú! "A co Rosario?" "To budeš vědět ty..." "Já?" "Člověče, jestli to nevíš ty...!" (Camilo José Cela. <i>Rodina Pascuala Duarte</i> . překl. Jarmila Kvapilová. Praha: Odeon. 1977.)

Tabulka 13. Probabilitiv prézentu – Futurum

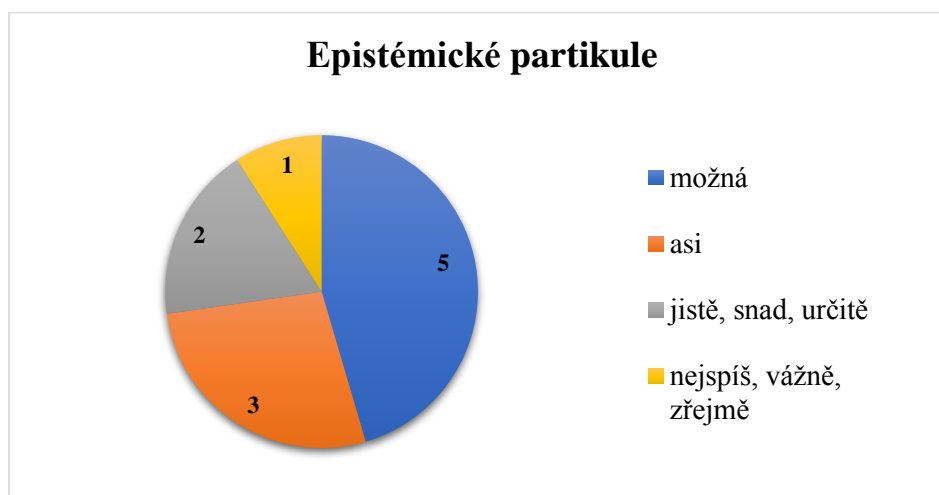
Po bližším prostudování konkrétních výskytů probabilitivu prézentu jsme zjistili, že jejich jednoznačná identifikace je začasťe problematická. Mezi futurem a probabilitivem prézentu není stanovená jasná hranice, díky které bychom tyto dva tvary mohli od sebe jednoznačně odlišit. Tudíž jsme problematické výskyty, u kterých není zcela jasné, zdali se jedná o probabilitiv prézentu nebo futurum, nezařadili do naší analýzy. Celkově jsme z našeho počtu 100 výskytů vyřadili 20 těchto překladů. Tyto problematické výskyty uvádíme v následující tabulce:

—Ya te veo venir. Ahora me pedirás un ticket de caja y me dirás que las copas las pagarás mañana, cuando los del programa de radio te abonen el gasto. "Už to chápu. Teď mě požádáš o účet a řekneš mi, že pití zaplatíš zítra, až ti daj prachy z rádia. (Pablo Tusset. <i>Nejlepší loupákův zážitek</i> . překl. Ondřej Nekola. Praha: Garamond. 2007.)
—El señor gobernador no lo oirá . No reconoce a nadie "Pan guvernér vás neuslyší . Nikoho nepoznává." (Adolfo Bioy Casares. <i>Plán úniku</i> . překl. Anežka Charvátová. Brno: Julius Zirkus. 2003.)

Tabulka 14. Probabilitiv prézentu – Problematické výskyty

2.7.1.2 Epistémické partikule

Překlady ve spojení s epistémickými partikulemi + jednoduchý slovesný tvar se opět ukázaly jako klíčové jazykové prostředky pro vyjádření epistémické modality. Celkově se vyskytují v 17 použitích.

Graf 4. Probabilitiv prézentu – Epistémické partikule

Graf 4 znázorňuje počet epistémických partikulí obsažených v překladech. V tabulce 15 uvádíme jednotlivé partikule s odpovídajícími příklady. Nejčastěji byla užívána modální partikule *možná* s 5 výskyty. Druhou častou partikulí je *asi* se 3 výskyty, méně početnými pak partikule *jistě, snad, určitě* se 2 výskyty a partikule *zřejmě, nejspíš, vážně* (pouze po 1 výskytu):

Epistémická partikule	Příklady
Možná	—¿El capataz es el que más te apena? —preguntó Lituma—. Los otros te importarán menos que tu paisano, me figuro. A mí, el que más es el medito. Pedrito Tinoco. ¿Eran muy amigos, tú y Demetrio, quiero decir Medardo Llantac? "Takže tebe nejvíc trápí ten mistr?" zeptal se Lituma." Na těch druhejch dvou ti teda možná tolik nezáleží . Mně je zas nejvíc líto toho němýho. Pedrita Tinoka. Byli jste s Demetriem, totiž s Medardem dobrý přátelé?" (Mario Vargas Llosa. <i>Smrt v Andách</i> . překl. Alena Šimková. Praha: Volvox Globator. 1997.)
Asi	Gastará mucho en potingues, yo no lo niego, que Bene la tira a matar, pero la luce, no es como otras, que Valen se da mucho arte para arreglarse, sobre todo los ojos. Utrácí asi spoustu peněz na všelijaké hlouposti, ředitelka Bene jí hrozně závidí, že si může všechno dovolit, ale proč ne, když na to má, a pak, vyplatí se jí to, vypadá stále výborně, Valentina není jako druhé, věnuje hodně času sama sobě a je vždycky pečlivě upravena. (Miguel Delibes. <i>Pět hodin s Mariem</i> . překl. Jana Novotná. Praha: Odeon. 1986.)
Jistě,	Como comprenderéis , nos vimos obligados a indagar en su pasado para saber a qué clase de hombre nos enfrentábamos.

	<p>Jistě pochopíte, že jsme byli nuceni pátrat v jeho minulosti, abychom věděli, co máme před sebou za člověka.</p> <p>(Javier Sierra. <i>Tajemství Poslední večeře</i>. překl. Miluše Válková. Praha: Euromedia Group - Knižní klub. 2006.)</p>
snad, určitě	<p>Pero aunque fuera la reina de Saba no le parecía posible que alguien la comprara por su peso en oro. «Querrán decir en pesos oro», dijo. «No», le aclararon, «tanto oro cuanto pesa la negra».</p> <p>Ale i kdyby to byla královna ze Sáby, nezdálo se jí možné, že by ji někdo koupil za tolik zlata, kolik vážila. "Snad chtějí říct tolik zlatých pesos," mínila. "Ne," vysvětlili jí, "tolik zlata, kolik ta černoška váží."</p> <p>(Gabriel García Márquez. <i>O lásce a jiných běsech</i>. překl. Vladimír Medek. Praha: Hynek. 1997.)</p>
Nejspíš, vážně, zřejmě	<p>Se oyó el estruendo de la moto al fondo del jardín, saliendo a la calle por la puerta trasera. Mariana dijo: —Estarás contento. Me has dejado con las ganas...</p> <p>Ze zahrady bylo slyšet hřmění motorčky, která vyjela zadními vrátky na ulici. Mariana poznamenala: "Nejspíš jsi spokojený. Teď budu neuspokojená..."</p> <p>(Juan Marsé. <i>Dívka se zlatými kalhotkami</i>. překl. Marie Jungmannová. Praha: Odeon. 2010.)</p> <p>Los monstruos de Kientibakori los maltratarán, tal vez.</p> <p>Kientibakoriho zrůdy jim zřejmě ubližují.</p> <p>(Mario Vargas Llosa. <i>Vypravěč</i>. překl. Anežka Charvátová. Praha: Mladá fronta. 2003.)</p>

Tabulka 15. Probabilitiv prézentu – Epistémická partikule

2.7.1.3 Složený tvar futura + epistémická partikule

Protože jsme našli 4 výskyty spojení složeného tvaru futura a epistémické partikule, zahrnuli jsme tyto příklady do samostatné skupiny. Tímto nám vznikl nový typ překladu oproti perifrázi s *deber* analyzované v předchozí kapitole:

<p>«Por lo menos tendrá una bandera», pensó María Elena al acercarse a la cuadra del setecientos, a lo mejor era como las embajadas que estaban en los barrios residenciales pero se distinguían desde lejos por el trapo de colores en algún balcón.</p> <p>"Určitě budou mít alespoň vlajku," pomyslela si María Elena, když přicházela k bloku s čísly od sedmi set, nejspíš to je jako ty ambasády, které jsou v residenčních čtvrtích, ale zdálky se poznají jen podle barevného hadru na nějakém balkoně.</p> <p>(Julio Cortázar. <i>Ten, kdo chodí kolem</i>. překl. Mariana Housková. Brno: Julius Zirkus. 2004.)</p>
<p>—Ya que has hecho tantas amistades entre la fauna local, te interesará saber que uno de los mozalbetes detenidos es pariente de José, el manso homicida, y de tu acólito Jesús.</p> <p>"Když už jsi navázal tolik přátelství mezi místní faunou, bude tě jistě zajímat, že jedním ze zadržených mladíků je i příbuzný Josefa, našeho mlčenlivého vražedníka, a tvého kumpána Ježíše.</p> <p>(Eduardo Mendoza. <i>Podivuhodná cesta Pomponia Flata</i>. překl. Jana Novotná. Praha: Garamond. 2009.)</p>

Tabulka 16. Probabilitiv prézentu – Složený tvar futura + epistémická partikule

2.7.1.4 Indikativ (modální význam nepřeložen)

Jedná se o poměrně častý typ překladu. Varianta indikativu s nepřeloženým modálním významem zahrnuje v této části celkem 16 výskytů:

—Me imagino que usted **tendrá** llave.

"Předpokládám, že **máte** klíč."

(Mario Benedetti. *Díky za oheň*. překl. Libuše Prokopová. Praha: Odeon. 1986.)

—Pero entonces nadie **irá a visitarlos** —dijo Fushía—.

"Potom je ale nikdo **nenavštěvuje**," usoudil Fushía.

(Mario Vargas Llosa. *Zelený dům*. překl. Vladimír Medek. Praha: Mladá fronta. 2005.)

Tabulka 17. Probabilitiv prézentu – Indikativ (modální význam nepřeložen)

2.7.1.5 Modální slovesa

Mezi výsledky jsme našli 3 překlady modálními slovesy, což je ovšem menší počet, než tomu bylo u perifráze *deber de* + infinitiv v prézentu indikativu:

Dispara al del sable, una, dos, tres balas, sin darle, pensando que nada lo **librará** de que esas lanzas lo ensarten y lo machaquen esos cascos que martillean el cascajo.

Vypálí na jezdcu se šavlí, jednu, dvě, tři kulky, ale nezasáhne ho, a říká si, že teď už ho nic **nemůže zachránit**: nabodnou ho na kopí a kopyta, která duní po kamení, ho rozdupou na kaši.

(Mario Vargas Llosa. *Válka na konci světa*. překl. Vladimír Medek. Praha: Odeon. 1989.)

—No **pasará** nada —repitió Albert—

"Nic **se nemůže stát**," opakoval Albert.

(Mario Vargas Llosa. *Smrt v Andách*. překl. Alena Šimková. Praha: Volvox Globator. 1997.)

—Quietos, Jaguar. Nos **harán** daño —dijo la muchacha.

"Klid, Jaguáre. **Mohou** nám **ublížít**," řekla dívka.

(Isabel Allende. *Město netvorů*. překl. Dora Novotná; Jana Novotná. Praha: BB art. 2003.)

Tabulka 18. Probabilitiv prézentu – Modální slovesa

2.7.1.6 Kondicionál

Překlad kondicionálem se objevil pouze v jednom použití s kombinací s modálním slovesem *mít*, příklad:

Ya **sabrá** Usted que se tuvo que ir con urgencia...

Měla byste vědět, že musel urychleně a neodkladně odjet...

(Jorge Bucay; Silvia Salinas. *Milujte se s otevřenýma očima*. překl. Ilona Staňková. Praha: Albatros. 2009.)

Tabulka 19. Probabilitiv prézentu – Kondicionál

2.7.2 Shrnutí

V této kapitole jsme si opět ukázali různorodost jazykových prostředků v českém jazyce pro vyjádření MV probabilitivního. Pracovali jsme s 80 výskyty paradigmatu *hablaré* a viděli jsme podobnou typologii jako v předešlé kapitole. Nejužívanějšími se v naší analýze ukázaly tvary futura (jednoduché / složené) ve 39 použitích (49 %), epistémické partikule v 17 použitích (21 %) a indikativ přítentu v 16 použitích (20 %). Oproti tomu méně frekventované skupiny tvoří překlady složeným tvarem futura v kombinaci s epistémickou partikulí se 4 výskyty (5 %), modálními slovesy se 3 výskyty (4 %) a kondicionálem s 1 výskytem (1 %). Také jsme si uvedli problematiku spojenou s MV probabilitivním, kde v některých případech je obtížné rozlišit futurum od probabilitivu přítentu.

2.8 Porovnání překladů perifráze *deber de* + infinitiv a probabilitivu v přítentu

V průběhu zpracovávání výsledků jsme mohli zaznamenat, že se typologie jak slovesné opisné vazby, tak i probabilitivu od sebe výrazně neliší. Nicméně je třeba vzít na vědomí nepoměr mezi počty, jelikož perifráze v přítentu zahrnuje pouhých 36 výskytů oproti probabilitivu v přítentu s 80 výskyty.

Podle statistiky lze vidět, že v obou případech jsou často užívány epistémické partikule. Perifráze i probabilitiv obsahují podobný počet, tj. perifráze 45 % (16 výskytů) a probabilitiv 21 % (17 výskytů):

<i>Deber de</i> + infinitiv	Probabilitiv přítentu
“ Debo de tener fiebre muy alta” —se dijo el enfermo.	Tú dirás por qué insisto tanto en que me digas quién
“ Mám asi vysokou horečku,” řekl si nemocný. (Horacio Quiroga. <i>Návrat anakondy</i> . Překl. Jiří Rausch. Praha: Odeon. 1978.)	fue —reflexionó el Teniente, haciendo argollas con el humo—. “ Asi přemýšlíš , proč tolik naléhám, abys mi řekl, kdo to byl,” uvažoval poručík a vyfukoval kroužky. (Mario Vargas Llosa. <i>Kdo zabil Palomina Molera?</i> . Překl. Jana Novotná; Dora Poláková. Praha: Garamond. 2014.)

Tabulka 20. Porovnání překladů perifráze *deber de* + infinitiv a probabilitivu v přítentu – Epistémické partikule

Na druhou stranu u paradigmatu *hablaré* dominoval překlad futurem s počtem 39 výskytů (49 %), jak jednoduchým (26 výskytů), tak složeným (13 výskytů), u perifráze se objevil pouze ve 3 % (1 výskyt) tohoto typu překladu. Samozřejmě musíme brát v úvahu, že perifráze disponovala jen 36 výskyty (oproti paradigmatu *hablaré* se svými 80 výskyty):

<i>Deber de + infinitiv</i>	<i>Probabilitiv prézentu</i>
El abuelo de mi madre era de Galicia. Debo de tener parientes por allá. „Matčín dědeček pocházel z Galicie. Určitě tam budu mít nějaké příbuzné.” (Mario Vargas Llosa. <i>Smrt v Andách</i> . Překl. Alena Šimková. Praha: Volvox Globator. 1997.)	— Comprenderá que después de esto... „ Pochopíte , že po tom, co se stalo...” (Roberto Bolaño. <i>2666</i> , překl. Anežka Charvátová. Praha: Argo. 2012.) —¿Y la Rosario? —Tú sabrás ... —¿Yo? — ¡Hombre! ¡Si no lo sabes tú! „A co Rosario?” „To budeš vědět ty...” „Já?” „Člověče, jestli to nevíš ty...!” (Camilo José Cela. <i>Rodina Pascuala Duarte</i> . Překl. Jarmila Kvapilová. Praha: Odeon. 1977.)

Tabulka 21. Porovnání překladů perifráze *deber de + infinitiv* a *probabilitivu* v *présentu* – *Futurum*

Překlady indikativem bez zachování modálního významu dominovaly u paradigmatu *hablaré* s 20 % (16 výskytů). Oproti tomu perifráze v *présentu* indikativu obsahovala pouhých 8 % (3 výskyty):

<i>Deber de + infinitiv</i>	<i>Probabilitiv prézentu</i>
Supongo que The First y yo debemos de parecernos , pero no hasta el punto de poder pasar el uno por el otro. Je pravda, že jsme si s The Firstem podobní , ale zase ne tolik, aby se jeden mohl vydávat za druhého. (Pablo Tusset. <i>Nejlepší loupákův zážitek</i> . překl. Ondřej Nekola. Praha: Garamond. 2007.)	Música gringa, querrán decir, les dije, y ellos: no, Amadeo, música moderna hecha por músicos mexicanos, por bandas mexicanas, y ahí se soltaron a nombrar nombres de orquestas a cada cual más raro. Chcete říct americké muziky, upřesnil jsem, ale oni: ne, Amadeo, moderní mexické muziky, hrajou ji mexičtí muzikanti a skupiny, a začali vyjmenovávat orchestry, jeden zněl divněji než druhý. (Roberto Bolaño. <i>Divocí detektivové</i> . překl. Anežka Charvátová. Praha: Argo. 2008.)

Tabulka 22. Porovnání překladů perifráze *deber de + infinitiv* a *probabilitivu* v *présentu* – *Indikativ (modální význam nepřeložen)*

Naproti tomu u perifráze *deber de* jsme našli 5 % (2 použití) překladu kondicionálem, u *probabilitivu* *présentu* nacházíme pouze 1 % (1 výskyt):

<i>Deber de + infinitiv</i>	<i>Probabilitiv prézentu</i>
Y por ahí debo de tener un artículo de Montes donde habla también del asunto... Někde bych tu měl mít jeden článek od Montese, který o tom taky píše... (Javier Cercas. <i>Vojáci od Salaminy</i> . překl. Blanka Stárková. Praha: Mladá fronta. 2004.)	Ya sabrá Usted que se tuvo que ir con urgencia... Měla byste vědět , že musel urychleně a neodkladně odjet... (Jorge Bucay; Silvia Salinas. <i>Milujte se s otevřenýma očima</i> . překl. Ilona Staňková. Praha: Albatros. 2009.)

Tabulka 23. Porovnání překladů perifráze *deber de + infinitiv* a *probabilitivu* v *présentu* – *Kondicionál*

Viděli jsme, že u obou tvarů se vyskytují překlady modálními slovesy, tj. perifráze 36 % (13 výskytů), probabilitiv 4 % (3 výskyty). U paradigmatu *hablaré* mohou překlady modálními slovesy napomáhat k jednoduššímu rozeznání probabilitivu prézentu:

<i>Deber de + infinitiv</i>	<i>Probabilitiv prézentu</i>
—Tú no pareces español, Rodrigo. Debes de tener sangre de holandés en las venas.	—No pasará nada —repitió Albert—. "Nic se nemůže stát," opakoval Albert.
"Ty snad ani nejsi Španěl, Rodrigo. Tobě musí v žilách kolovat holandská krev."	(Mario Vargas Llosa. <i>Smrt v Andách</i> . překl. Alena Šimková. Praha: Volvox Globator. 1997.)
(Isabel Allende. <i>Inés, má drahá</i> . překl. Monika Baďurová. Praha: BB-art. 2009.)	

Tabulka 24. Porovnání překladů perifráze *deber de + infinitiv* a probabilitivu v prézentu – Modální slovesa

V poslední řadě jsme u paradigmatu *hablaré* vytvořili navíc skupinu v kombinaci složeného tvaru futura + epistémické partikule 5 % (4 výskyty):

no creo que lo consigan, irán cambiando de bando cada quince minutos de partido.
nemyslím, že by se jim to mohlo podařit, během zápasu se asi budou každou čtvrt hodinu přiklánět na jinou stranu.
(Javier Marías, <i>Divoši a citlivky. Fotbalové fejetony</i> , Praha: BB art. 2003.)

Tabulka 25. Porovnání překladů perifráze *deber de + infinitiv* a probabilitivu v prézentu – Futurum + epistémická partikule

Na závěr ještě zmíníme případy, kdy měla konstrukce *deber de + infinitiv* deontický význam. V úvodu naší práce jsme si již uvedli, že takové užití není v souladu s normou, nicméně lze pozorovat, že dochází k nedodržení normy španělského jazyka:

—Señor, debéis de leer la carta del rey de Francia. Pascal de Molesmes le tendió el documento lacrado del que Balduino ya se había olvidado, angustiado como estaba por su precariedad.
"Můj pane, musíte si přečíst dopis od francouzského krále." Pascal de Molesmes mu podal zapečetěný list, na který Balduin mezitím už zapomněl – natolik ho trápila jeho tísnivá situace.
(Julia Navarro. <i>Bratrstvo turínského plátna</i> . překl. Vladimír Medek. Praha: Mladá front., 2006.)

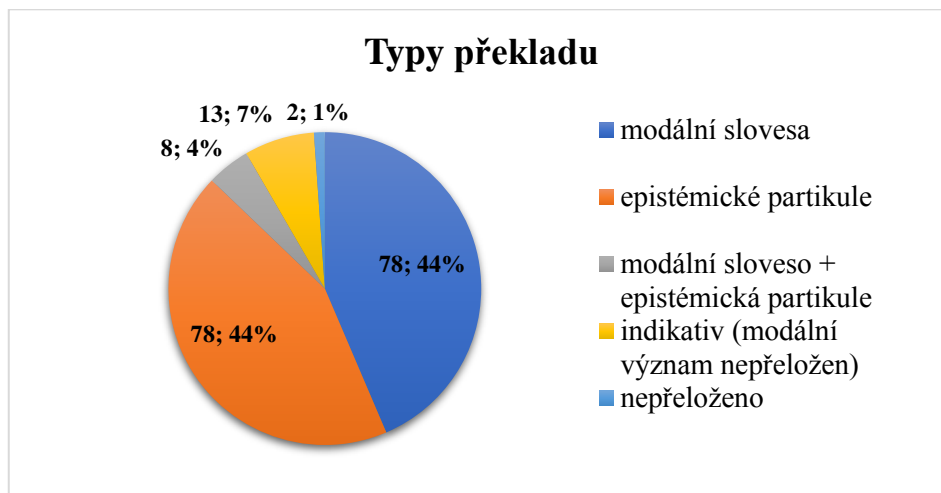
2.9 *Deber de + infinitiv* v indefinidu

V této kapitole se tentokrát podíváme na perifrázi *deber de + infinitiv* ve tvaru indefinida. Stále pracujeme s výchozí typologií překladu.

Pro analýzu perifráze v indefinidu jsme použili v *InterCorpu* následující *CQL* dotaz `[lemma="deber"] [word="de"] [tag="VLinf"]`. Můžeme si všimnout, že jde o stejný *CQL* dotaz jako u analýzy slovesné konstrukce *deber de + infinitiv* v indikativu prézentu. Na *InterCorpu* se tato perifráze objevuje celkem ve 476 výskytech. Funkci shuffle jsme v této části nepoužili, jelikož jsme vybrali z korpusu všechny výskyty vazby v indefinidu. Zanalyzovali jsme 183

takových výskytů a ve finální části jsme pracovali se 179 výskyty. Zbylé čtyři případy si okomentujeme zvlášť.

2.9.1 Typologie

Graf 5. *Deber de + infinitiv v indefinidu – Typy překladu*

Podle grafu 5 vidíme dvě zcela dominující skupiny se stejnými počty výskytů. Překlady modálními slovesy a epistémickými partikulami prezentují nejčastější překlady perifráze v indefinidu, tj. 2x 78 výskytů (2x 44 %). Dále vidíme již značně menší skupiny oproti prvním dvěma. V návaznosti na modální slovesa jsme tuto skupinu ještě rozdělili na skupinu, kde bylo modální sloveso použito společně s epistémickou partikulí, ta zahrnovala 8 výskytů (4 %). Skupina zvaná indikativ (modální význam nepřeložen) obsahuje 13 výskytů (7 %) a nakonec disponujeme pouze 2 výskyty (1 %), kdy sloveso nebylo vůbec přeloženo.

2.9.1.1 Modální slovesa

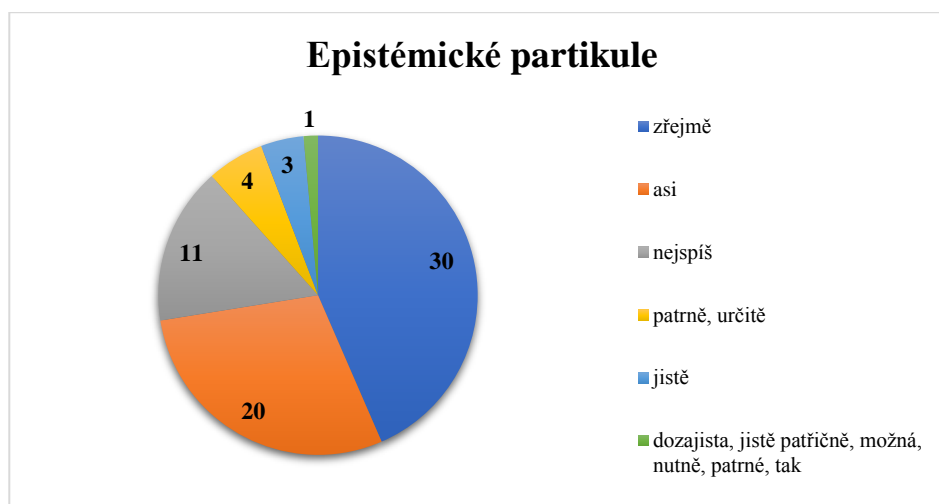
Modální slovesa se ukázala být ve tvaru indefinida dominujícím typem překladu společně s následující skupinou (epistémické partikule). Nalezneme zde dohromady 78 výskytů. V následující tabulce jsou vyobrazena modální slovesa s příklady. V překladech jsou použita slovesa *muset*, *moci*, *mít*:

Modální sloveso	Příklad
Muset	Esto debió de costarle una fortuna, dijo.
	Tohle vás muselo stát jmění, řekl.
	(Roberto Bolaño. 2666. překl. Anežka Charvátová. Praha: Argo. 2012.)
	Ahora me doy cuenta de que debí de parecerle una desquiciada.
	Ted' si uvědomuji, že jsem mu musela připadat úplně ztřeštěná.
(Mayra Monterová. <i>Jako tvůj posel</i> . překl. Petr Zavadil. Praha: Mladá fronta. 2002.)	

	<p>Habló conmigo un tiempo que me pareció prolongado pero que no debió de dilatarse más de cinco minutos.</p> <p>Nějakou dobu do mě něco hučela, připadalo mi to dlouhé, ale nemohlo to trvat déle než pět minut.</p>
Moci	<p>(Roberto Bolaño. <i>Divocí detektivové</i>. překl. Anežka Charvátová. Praha: Argo. 2008.)</p> <p>Debieron de pasar una o dos horas.</p> <p>Mohla uběhnout hodina nebo dvě.</p> <p>(Lucía Etxebarria. <i>Láska, zvědavost, prozac a pochybnosti</i>. překl. Hana Kloubová. Praha: Garamond. 2007.)</p>
	<p>Pero esas horas se borraron de mi mente, como si otro espíritu se hubiera puesto en el lugar del mío y vivido lo que yo debí de vivir.</p> <p>Ale těch několik hodin mi vymizelo z paměti, jako by to, co jsem si měla prožít sama, za mě prožil nějaký jiný duch.</p> <p>(Mayra Monterová. <i>Jako tvůj posel</i>. překl. Petr Zavadil. Praha: Mladá fronta. 2002.)</p>
Mít	<p>Me azoré, debí de ruborizarme un poco como ella al quedar envuelta en el humo frío de la nevera, pero sé que también sentí contento y descanso, el término del disimulo y el fin del secreto, al menos ante ella, una zona tenebrosa menos para Luisa la hermana.</p> <p>Polekal jsem se, měl jsem se trochu začervenat jako ona, když ji zahalil studený vzduch z ledničky, ale vím, že jsem také pocítil spokojenost a úlevu, konec předstírání a tajemství, alespoň před ní, temná oblast, ale ne pro sestru Luisu.</p> <p>(Javier Marías. <i>Vzpomínej na mě zítra při bitvě</i>. překl. Marie Jungmannová. Praha: Argo. 1999.)</p>

Tabulka 26. *Deber de + infinitiv v indefinidu – Modální slovesa*

2.9.1.2 Epistémické partikule

Graf 6. *Deber de + infinitiv v indefinidu – Epistémické partikule*

Epistémické partikule použité v překladech můžeme pozorovat v grafu 6. Jako vždy jsou seřazena dle frekvence výskytů. Tudíž si můžeme všimnout, že dvě převládající partikule představují *zřejmě* s 30 výskyty a *asi* s 20 výskyty. Poté disponujeme partikulí *nejspíš* po 11

výskytech a nejmenší skupinou *určitě / patrně* se 4 výskyty, *jistě* se 3 výskyty, *možná / dozajista / nutně / tak / patrné / jistě patřičně* pouze po 1 výskytu. V tabulce uvádíme zmíněné epistémické partikule s příslušnými příklady:

Epistémická partikule	Příklad
Zřejmě	Debí de caerle simpático, porque al fin sonrió un poquito, lo justo. Zřejmě jsem se mu zamlouval , poněvadž se konečně maličko usmál, právě tolik, kolik se patřilo. (Arturo Pérez-Reverte. <i>Královna jihu</i> . překl. Vladimír Medek. Praha: Euromedia Group – Knižní klub. 2005.)
Asi	Dreyfus no debió de oír , porque dijo que el gobernador estaba ausente. Dreyfus to asi neslyšel , protože klidně odvětil, že guvernér není přítomen. (Adolfo Bioy Casares. <i>Plán úniku</i> . překl. Anežka Charvátová. Brno: Julius Zirkus. 2003.)
Nejspíš	Debimos de permanecer así, inmóviles las dos, durante varios minutos, hasta que Mónica sugirió tímidamente que lo mejor que podíamos hacer era limpiar la sangre y marcharnos de allí. Nejspíš jsme takhle zůstaly stát několik minut, obě dvě, dokud Mónica ostýchavě nenavrhla, že by bylo asi lepší utřít tu krev a jít pryč. (Lucía Etxebarria. <i>Beatriz a nebeská těl(es)</i> . překl. Hana Kloubová. Praha: Garamond. 2011.)
Patrně, určitě	Mí mujer algo debió de notarme . Žena na mně patrně něco zpozorovala . (Camilo José Cela. <i>Rodina Pascuala Duarta</i> . překl. Jarmila Kvapilová. Praha: Odeon. 1977.) Pero ella debió de querer a Rivera pues nunca lo dejó. Ale ona určitě Riveru milovala , protože ho nikdy neopustila. (Roberto Bolaño. <i>2666</i> . překl. Anežka Charvátová. Praha: Argo. 2012.)
Jistě	Ese traspíe debió de influenciar en la decisión del rajá de separar a Anita de sus padres lo antes posible. Toto společenské klopýtnutí jistě ovlivnilo rádzovo rozhodnutí oddělit Anitu od rodičů co nejdříve. (Javier Moro. <i>Indická princezna. Skutečný příběh španělské tanečnice, která se vdala za maháradžu</i> . překl. Marie Jungmannová. Praha: Ikar. 2009.)
Dozajista, jistě patřičně, možná, nutně, patrné, tak	Y allí debió de recibir las enseñanzas de Fabulón el tracio, en todo semejante a Sócrates. A tam se mu dozajista dostalo vzdělání od Thráka Fabulona, v ničem nezaostávajícího za Sokratem.“ (Eduardo Mendoza. <i>Podivuhodná cesta Pomponia Flata</i> . překl. Jana Novotná. Praha: Garamond. 2009.) Ourané debió de nacer en un pueblo soleado a la orilla del mar. Ourané se možná narodil ve slunné vesnici na břehu moře. (Lucía Etxebarria. <i>Láska, zvědavost, prozac a pochybnosti</i> . překl. Hana Kloubová. Praha: Garamond. 2007.)

Tabulka 27. Deber de + infinitiv v indefinidu – Epistémické partikule

2.9.1.3 Modální sloveso + epistémická partikule

Přestože tato skupina disponuje v porovnání s první skupinou jen 8 výskyty, oddělili jsme ji od samostatně stojících modálních sloves pro lepší grafické a stylistické znázornění, a vznikl nám tak nový typ překladu. Nalezneme opět použítá modální slovesa *muset*, *moci* a *mít* s příklady:

Modální sloveso	Příklad
Muset	Debí de permanecer así unas tres horas, calculo. Musela jsem tam tak zůstat asi tři hodiny, počítám. (Roberto Bolaño. <i>Divocí detektivové</i> . překl. Anežka Charvátová. Praha: Argo. 2008.)
Moci	Pero Coy, que permanecía inexpresivo, no debió de parecerle muy impresionado. Ten však zachoval kamennou tvář, takže si Palermo sotva mohl myslet , že na něj udělala větší dojem. (Arturo Pérez-Reverte. <i>Hřbitov bezejmenných lodí</i> . překl. Vladimír Medek. Praha: Mladá fronta. 2002.)
Mít	Él no debió de sentirse aludido, cuando apareció el edicto, un lunes, en las cuatro esquinas de la plaza. Fui yo quien le habló de la conveniencia de cumplir con ese requisito. Když pak jednoho pondělka tu vyhlášku na všech čtyřech nárožích náměstí opravdu vylepili, doktor měl zřejmě pocít , že se ho to netýká, a musel jsem ho upozornit, že by měl ten požadavek splnit. (Gabriel García Márquez. <i>Všechna špína světa</i> . překl. Vladimír Medek. Praha: Odeon. 2006.)

Tabulka 28. *Deber de + infinitiv v indefinidu – Modální sloveso + epistémická partikule*

2.9.1.4 Indikativ (modální význam nepřeložen)

Tato skupina se ukázala být poměrně častým typem překladu. Řadíme sem překlady přeložené indikativem bez zachování patřičného modálního významu perifráze. Je zde zahrnuto 13 výskytů:

Debió de tirarse diez minutos o más al aparato, y al final lo único que pude deducir de lo que dijo era que Coco necesitaba al menos dos días para conseguir lo que su interlocutor telefónico le pedía.

Visel na telefonu nejmíň deset minut, a jediné, co jsme mohly vydedukovat z toho, co jsme slyšely, bylo že Coco bude potřebovat aspoň dva dny, aby sehnal, co po něm volající chtěl.

(Lucía Etxebarria. *Beatriz a nebeská těl(es)a*. překl. Hana Kloubová. Praha: Garamond. 2011.)

Debió de transcurrir casi una hora hasta que oí una voz que me llamaba sin pronunciar mi nombre desde una esquina.

Uběhla skoro celá hodina, když tu jsem zaslechl, že mě z nároží někdo volá, ale neoslovuje mě jménem.

(Eduardo Mendoza. *Pravda o případu Savolta*. překl. Petr Koutný. Praha: Odeon. 1983.)

No me dirás que fueron la hetaira y su hija quienes la retiraron para dejar salir a Epulón. —No —repuse —, ellas no fueron. Alguien más **debió de ayudarle** a llevar a cabo su plan. Pero no sé quién. Callé nuevamente, hasta que el tribuno exclamó con impaciencia: —¿Y esto es todo cuanto nos habías de revelar?

"Nechceš snad tvrdit, že jej hetéra a její dcerka odvalily samotné, aby se Epulon dostal ven." "Ne," odvětil jsem. "To neudělaly ony. V provedení plánu jim **pomáhal** ještě někdo. Nevím však kdo." Znovu jsem se odmlčel, dokud tribun nezvolal netrpělivě: "A to je všechno, co jsi nám chtěl odhalit? Jen proto jsi svolal mimořádné zasedání sanhedrinu?"

(Eduardo Mendoza. *Podivuhodná cesta Pomponia Flata*. překl. Jana Novotná. Praha: Garamond. 2009.)

La mujer debió atravesar en puntillas la habitación. **Debió de rodar** el catre plegadizo hasta la puerta y hacer un atado con su ropa y los trapos del niño y salir de la habitación, confundida, sin preocuparse siquiera de la tinaja y el jarro, porque una hora después, cuando la comitiva recorrió el pueblo en sentido inverso, precedida por la banda que tocaba el aire marcial entre un montón de rapaces fugados de la escuela, encontraron al párroco solo en el cuartito, tirado a la bartola en la hamaca, la sotana desabrochada, y sin zapatos.

Nejspíš po špičkách přešla místnost, **odtáhla** ke dveřím skládací lůžko, svázala do ranečku své oblečení i chlapcovy svršky a zmateně domek opustila; na džbán a na šálek si vůbec nevzpomněla. Když hodinu nato uvíací výbor prošel městečkem opačným směrem, před sebou kapelu, která hrála vojenský pochod, obklopenou kluky, kteří utekli ze školy, našli totiž faráře v domku samotného, rozvaleného v rohoži, s rozepnutou sutanou a bez bot.

(Gabriel García Márquez. *Všechna špina světa*. překl. Vladimír Medek. Praha: Odeon. 2006.)

Tabulka 29. Deber de + infinitiv v indefinidu – Indikativ (modální význam nepřeložen)

Přestože u posledního výskytu vazby *debió de rodar* je český ekvivalent *odtáhla*, patří k němu také partikule *nejspíš*, která již není reduplikována.

2.9.1.5 Nepřeloženo

Na závěr typologie epistémické perifráze v indefinidu uvádíme tuto poslední skupinu obsahující jen 2 výskyty. U prvního příkladu můžeme pozorovat, že český překlad k perifrázi není ve větě vůbec obsažen. U druhého příkladu je uveden překlad pouze pomocí epistémické partikule *určitě*:

La afición merengue lo percibió siempre un poco como cuentan las Escrituras que se percibió a Jesús entre los doctores, o como el pobre Leopold Mozart **debió de sentir** a su hijo Wolfgang Amadeus, ambos pueri aeterni de vida corta.

Fanoušci pusinek u něho vždycky vycitřovali něco podobného, co vnímali podle Pisma doktoři u Ježíše nebo chudák Leopold Mozart u svého syna Wolfganga Amadea - oba byli pueri aeterni s krátkým životem.

(Javier Marias. *Divoši a citlivky. Fotbalové fejetony*. překl. Anežka Charvátová. Praha: BB art. 2003.)

¡La bisnieta de Trotski!, dice don Rejas, Verónica Volkow, la mera bisnieta (o nieta, pero no, creo que bisnieta) de León Davidovitch, y entonces, perdonen si pierdo el hilo, Belano dijo moles y salió corriendo detrás de Verónica Volkow, y detrás de Belano salió Lima echando aguas, y el chavito Müller se quedó un minuto a recoger los cheques de ellos y después también salió disparado, y Rejano los vio salir y desaparecer por el Pasillo de la Cochambre y se sonrió como para sus adentros, como diciendo pinches chavos culeros, y yo creo que debió de pensar en la Guerra Civil española, en sus amigos muertos, en sus largos años de exilio, yo creo que **debió de pensar** incluso en su militancia en el Partido Comunista, aunque eso no casaba muy bien con la

---

---

bisnieta de Trotski, pero don Rejas era así, básicamente un sentimental y una buena persona, y luego volvió al planeta Tierra, a la pinche redacción de la Revista Mexicana de Cultura, suplemento cultural de El Nacional, y los que se hacinaban en el cuarto mal ventilado y los que se marchitaban en el pasillo oscuro volvieron con él a la cabrona realidad y todos recibimos nuestros cheques.

Pravnučka Trockého! povídá don Rejas, Verónica Volkowová, opravdická pravnučka (nebo vnučka, ale ne, myslím, že pravnučka) Lva Davidoviče, a potom, promiňte, trochu se do toho zamotávám, Belano řekl a sakra, a vyběhl za Verónicou Volkowovou a za Belanem se vyřítit zpěněný Lima a jenom vyčouhlý Müller se minutku zdržel, aby vybral jejich šeky, a pak taky vystřelil a Rejano se díval, jak vybíhají a mizí chodbou hanby, a jakoby pro sebe se usmál, jako by si říkal, přiblíží kluci nadržení, a já myslím, že nejspíš myslel na španělskou občanskou válku, na svoje mrtvé kamarády, na dlouhá léta exilu, myslím, že **určitě** i na svoje členství v komunistické straně, i když to s Trockého vnučkou nešlo moc dobře dohromady, ale don Rejas už byl takový, v podstatě sentimentální dobrák, a pak se vrátil na planetu Zemi, do přibližly redakce Mexického kulturního magazínu, kulturní přílohy deníku El Nacional, a všichni, co jsme se tam mačkali v nevětraném kanclíku a chřadli na temné chodbě, jsme se vrátili do té hloupé skutečnosti s ním a všichni jsme dostali svoje šeky.

(Roberto Bolaño. *Divocí detektivové*. překl. Anežka Charvátová. Praha: Argo. 2008.)

Tabulka 30. Deber de + infinitiv v indefinidu – Nepřeloženo

2.9.1.6 Překlady s modálním deontickým významem

Podobně jako u perifráze v přítomnosti i v této části analýzy se objevily překlady, u kterých převládá interpretace deontická nad tou epistémickou. Tyto překlady jsme z našich výsledků vyjmuli a do statistiky nezahrnuli. Jedná se o uvedené 4 výskyty v tabulce 31:

Las vecinas echaban todas su cuarto a espadas por recetarla yerbas, pero como la que mayor fe nos daba era la señora Engracia, a ella hubimos de recurrir y a sus consejo, por ver de sanarla; complicada fu, bien lo sabe Dios, la curación que la mandó, pero como se le hizo poniendo todos los cinco sentidos bien **debí de probarla**, porque aunque despacio, se la veía que le volvía la salud.

Všechny sousedky zobracely k deco vzhůru nohama, aby jí sehnaly bylinky, ale protože jsme nejvíc důvěřovali paní Engracii, obrátili jsme se o radu k ní, aby nám ji uzdravila: léčení, které doporučila, bylo složité, Pánbůh ví, a třebaže chtělo mít všech pět pohromadě, **musili jsme je vyzkoušet**; i když bylo zdlouhavé, přece jen bylo vidět, že se jí zdraví vrací.

(Camilo José Cela. *Rodina Pascuala Duarte*. překl. Jarmila Kvapilová. Praha: Odeon. 1977.)

Me dijo que **debí de gritar** como un demente, porque si no, los muchachos no le hubieran creído.

Řekl mi, že na ně **musel řvát** jako šílený, protože jinak by mu chlapci nevěřili.

(Adolfo Bioy Casares. *Plán úniku*. překl. Anežka Charvátová. Brno: Julius Zirkus. 2003.)

—Pero yo soy rey, Josar, y no **debí de perderla** por muy bella que fuera la bailarina ...

"Jenže já jsem král, Josare, a já **jsem ji ztratit neměl**, ať byla ta tanečnice sebekrásnější...

(Julia Navarro. *Bratrstvo turínského plátna*. překl. Vladimír Medek. Praha: Mladá fronta. 2006.)

Yo no oí ya más pasos que los de Clare Bayes con prisa durante un instante alejándose, ella no **debí de oír** los cansados míos.

Žádné další kroky jsem už neslyšel, jen na okamžik kroky Clare Bayesové, chvatné, vzdalující se, ona mé unavené kroky **slyšet neměla**.

(Javier Marias. *Všechny duše*. překl. Blanka Stárková. Praha: BB/art. 2007.)

Tabulka 31. *Deber de + infinitiv v indefinidu – Překlady s modálním deontickým významem*

2.9.2 Shrnutí

V této části analýzy jsme se opět zaměřili na perifrázi *deber de + infinitiv*, tentokrát ve tvaru indefinida. Z celkových 476 výskytů se vazba v indefinidu objevuje v počtu 183 výskytů, ale znovu jsme narazili na příklady, kde české ekvivalenty funkčně neodpovídaly slovesné konstrukci s epistémickou modalitou. Tyto příklady jsme z analýzy vyjmuli a pracovali jsme s počtem 179 výskytů.

V průběhu analýzy jsme mohli vidět dva dominující typy překladu, jimiž jsou modální slovesa a překlady s použitím epistémických partikulí. Obě skupiny disponují stejným počtem, tedy 2x 78 výskytů (2x 44 %). Dále jsme si oddělili modální slovesa s epistémickými partikulemi od samostatně stojících modálních sloves, a tím vytvořili novou skupinu s překlady. Těchto případů není hojný počet, pouze 8 výskytů (4 %), ale stojí samostatně pro lepší znázornění a představení si další možné variace překladu. Skupina zahrnující překlady s indikativem, kde nedochází k zachování modálního významu, obsahuje 13 výskytů (7 %), skupina typu nepřeloženo obsahuje 2 výskyty (1 %), kde došlo k celkovému vynechání překladu perifráze.

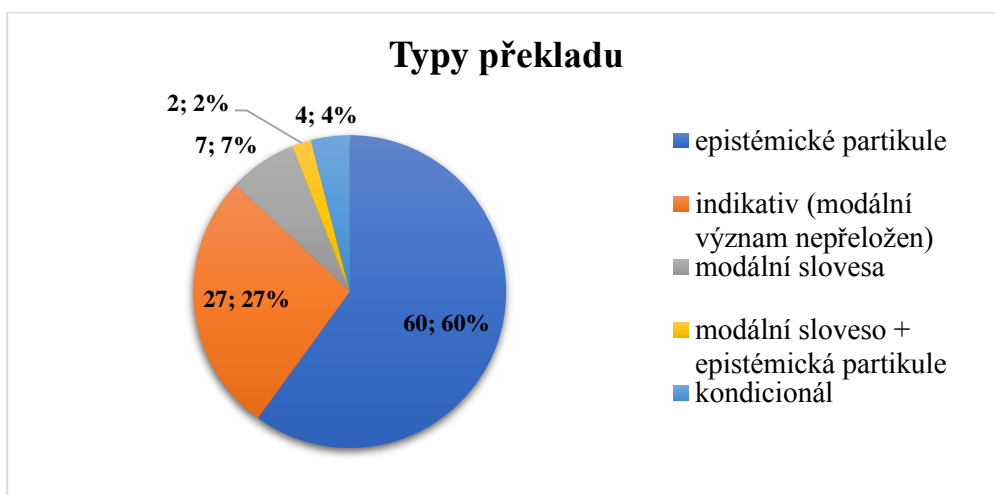
2.10 Probabilitiv anteprezentu

V tomto oddílu si analogicky k perifrázi v indefinidu *deber de + infinitiv* zanalyzujeme probabilitiv anteprezentu (paradigma *habré hablado*). Důvod, proč jsme si nezvolili paradigma *hablaría*, jsme již zmínili v úvodu korpusové analýzy.

CQL dotaz pro paralelní korpus *InterCopr* vypadá následovně: `[word="habrá.*|habré.*|habremos"] [tag="VLadj"]`. Po zadání tohoto dotazu získáme celkem 690 výskytů. Pro jejich zpracování jsme opět použili funkci *shuffle*, a tak došlo k náhodnému promíchání výsledků, následně jsme poté analyzovali prvních 100 výskytů, které jednoznačně odpovídaly probabilitivu anteprezentu. Opět jsme si vytvořili typologii možných překladů paradigmatu *habré hablado* sestavenou na základě nalezených českých ekvivalentů.

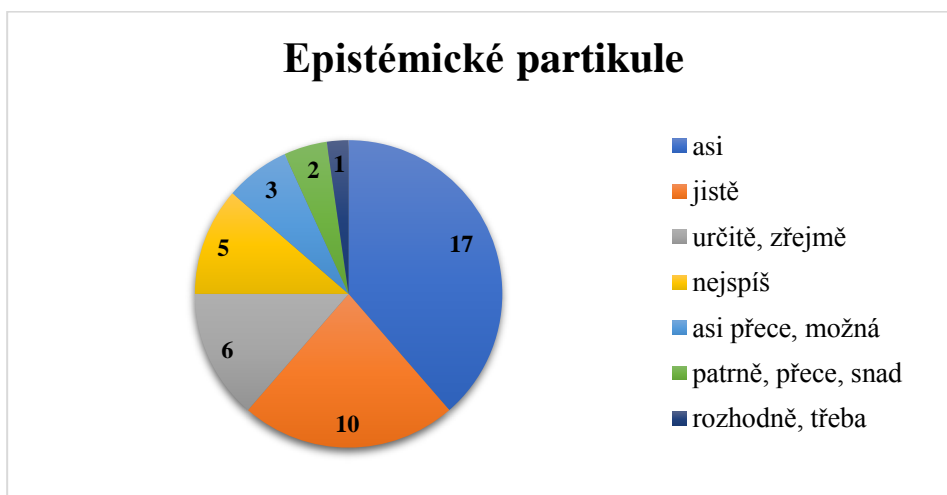
2.10.1 Typologie

Graf 7. Probabilitiv anterézentu – Typy překladu

Graf 7 znázorňuje frekvenci užití jednotlivých typů překladu. U paradigmatu *habré hablado* se ze 100 příkladů projevily jako nejčastější překlady epistémické partikule a indikativ (modální význam nepřeložen). Epistémické partikule vidíme v počtu 60 výskytů (60 %) a indikativ (modální význam nepřeložen) tvoří již o něco menší skupinu s 27 výskyty (27 %). Zbývající tři skupiny tvoří poměrně menší část, jsou jimi modální slovesa se 7 výskyty (7 %), modální slovesa ve spojení s epistémickými partikulemi pouze ve 2 případech (2 %) a na závěr skupina kondicionál se 4 výskyty (4 %).

2.10.1.1 Epistémické partikule

Graf 8. Probabilitiv anterézentu – Epistémické partikule

Konkrétní epistémické partikule, které byly použity při překladu, můžeme pozorovat v grafu 8. Jsou uvedeny v pořadí podle frekvence použití. Tato skupina se ukázala jako nejpočetnější v této analýze, dohromady zahrnuje 60 výskytů. Dvě nejsilnější partikule jsou *asi*

se 17 výskyty a *jistě* s 10 výskyty. Poté vidíme partikule s nižší frekvencí použití. Jedná se o partikule *určitě* / *zřejmě* s 6 výskyty; *nejspíš* s 5 výskyty; *asi přece* / *možná* se 3 výskyty; *snad* / *přece* / *patrně* se 2 výskyty a pouze po jednom výskytu partikule *třeba* / *rozhodně*. V následující tabulce uvádíme rozepsané jednotlivé partikule podle grafu 8:

Epistémická partikule	Příklad
Asi	Clemente sí habrá caído en la cuenta de que iba a salir en pantalla. Clemente sí asi uvědomil , že se objeví na obrazovce. (Javier Marias. <i>Divoši a citlivky. Fotbalové fejetony</i> . překl. Anežka Charvátová. Praha: BB art. 2003.)
Jistě	Hasta el lector más ingenuo habrá advertido que el presente relato es pura ficción. I ten nejnaivnější čtenář jistě pochopil , že mé vyprávění je pouhou fikcí. (Eduardo Mendoza. <i>Podivuhodná cesta Pomponia Flata</i> . překl. Jana Novotná. Praha: Garamond. 2009.)
Určitě, zřejmě	Ya te habrás fijado que cada vez le preocupa menos la ligazón de las partes, aquello de que una palabra trae la otra... Určitě sis všiml , že ho čím dál míň zajímá spojení jednotlivých částí, požadavek, aby z jednoho slova vyplývalo druhé... (Julio Cortázar. <i>Nebe, peklo, ráj</i> . překl. Vladimír Medek. Praha: Mladá fronta. 2001.) Gómez habrá cumplido : después de todo es un tipo despierto y frío como una estatua, cuando no se sale de sus casillas. Gómez své úkoly zřejmě plnil : koneckonců mu to myslí a je studený jako kámen, pokud mu nevytečou nervy. (Eduardo Sacheri. <i>Otázka, kterou má v očích</i> . překl. Vladimír Medek. Praha: Edit. 2012.)
Nejspíš	¿Cómo sabe que me llamo Emmanuèle? —Ya no me acuerdo. Alguien me lo habrá dicho . "Odkud víte, že se jmenuju Emmanuèle?" "Už se nepamatuju. Nejspíš mi to někdo řekl ." (Julio Cortázar. <i>Nebe, peklo, ráj</i> . překl. Vladimír Medek. Praha: Mladá fronta. 2001.)
Asi přece, možná	Aunque, como animal doméstico que eres, algo se te habrá pegado del hombre... Jenže jsi domácí zvíře, takže na tobě něco z člověka přece jen asi ulpělo ... (Miguel de Unamuno. <i>Mlha</i> . překl. Alena Ondrušková. Praha: Odeon. 1971.) —Sólo te puedo contar lo que se oyó esa noche, muchacha —dijo el arpista; te habrás dado cuenta que casi no veo. "Můžu ti vypravovat jen to, co jsem tenkrát večer slyšel, děvče," řekl harfeník, " všimla sis možná , že málem nevidím." (Mario Vargas Llosa. <i>Zelený dům</i> . překl. Vladimír Medek. Praha: Mladá fronta. 2005.)
Patrně, přece, snad	Azotan a dos esclavos que habrán robado , o algo peor —le explicó el armador, con gesto displicente—. "Bičují dva otroky, kteří patrně cosi ukradli nebo udělali něco ještě horšího," vysvětlil jí tesař se znechuceným gestem. (Mario Vargas Llosa. <i>Ráj je až za rohem</i> . překl. Jan Hloušek; Jiří Holub. Praha: Mladá fronta. 2007.) Le habrán interrogado por escrito.

"**Přece jste ho vyslychali** písemně."

(Julia Navarro. *Bratrstvo turínského plátna*. překl. Vladimír Medek. Praha: Mladá fronta. 2006.)

Al menos **habrá advertido** que no se trata de un hombre común —insistió su anfitrión.

"**Snad jste si alespoň všimla**, že nejde o běžného člověka," naléhal hostitel.

(Natalia Sanmartín Fenollera. *Procitnutí slečny Primové*. překl. Dora Poláková; Jana Novotná. Brno: Host. 2014.)

**Rozhodně,
třeba**

No tenía la menor idea. Pero debían haber sido meses y meses de trabajo, seguramente hecho a la vuelta del banco y los fines de semana. Para construir el galpón **habrá requerido** manos especializadas.

Neměl jsem sebemenší tušení. Musely to ovšem být dlouhé měsíce práce, kterou bezpochyby dělal po návratu z banky a o víkendech. Na stavbu kůlny **rozhodně potřeboval** řemeslníky.

(Eduardo Sacheri. *Otázka, kterou má v očích*. překl. Vladimír Medek. Praha: Edit. 2012.)

—Y una piensa: en dos años que falta, Dios se lo **habrá llevado**.

"A člověk si myslí: za ty dva roky, kdo ví, **třeba si ho Pánbůh vzal**."

(Camilo José Cela. *Rodina Pascuala Duarte*. překl. Jarmila Kvapilová. Praha: Odeon. 1977.)

Tabulka 32. Probabilitiv anterézentu – Espistémičké partikule

2.10.1.2 Indikativ (modální význam nepřeložen)

Překlady s indikativem bez zachování modálního významu tvoří poměrně početnou skupinu, jedná se celkem o 27 výskytů. V tabulce 33 uvádíme 4 překlady pro ilustraci:

—¿Es francés? —Sí, es francés, pero su italiano, como **habrá comprobado**, es perfecto; lo mismo domina el inglés, el alemán, el hebreo, el árabe, el arameo...

"Je Francouz?" "Ano, je Francouz, ale jak **jste se už přesvědčil**, jeho italština je dokonalá; právě tak ovládá angličtinu, němčinu, hebrejštinu, arabštinu a aramejštinu..."

(Julia Navarro. *Bratrstvo turínského plátna*. překl. Vladimír Medek. Praha: Mladá fronta. 2006.)

—Por ese tono supongo que ya lo **habrás decidido**.

"Podle tvého tónu předpokládám, že už **ses rozhodla**."

(Daina Chavianová. *Havana Blues*. překl. Alena Jurionová. Praha: Mladá fronta. 2001.)

—Supongo que le **habrán interrogado** de alguna manera.

"Předpokládám, že **jste ho nějak vyslychali**."

(Julia Navarro. *Bratrstvo turínského plátna*. překl. Vladimír Medek. Praha: Mladá fronta. 2006.)

Respiraban aliviados, como salvados de un peligro. Sonreírían, contentos. Ya nos **habremos librado** de tanta vergüenza, pensando. No tendrían nada que ocultar a las visitas ya. Ya podrían reanudar la vida de todos los días, tal vez.

Ulehčeně si oddychli, jako by vyvázli z nějakého nebezpečí. Spokojeně se usmívali, asi. Už **jsme se té ostudy zbavili**, mysleli si. Už nebudou muset před návštěvami nic skrývat. Zase budou žít jako dřív, možná.

(Mario Vargas Llosa. *Výpravěč*. překl. Anežka Charvátová. Praha: Mladá fronta. 2003.)

Tabulka 33. Probabilitiv anterézentu – Indikativ (modální význam nepřeložen)

2.10.1.3 Modální slovesa

Tabulka 34 znázorňuje výskyty, které jsou přeložené prostřednictvím modálních sloves. Těchto příkladů je pouhých 7 a lze vidět, že se jedná o slovesa *muset* / *moci* + infinitiv. Modální sloveso *muset* disponuje třemi výskyty navíc oproti slovesu *moci*, tj. *muset* se objevuje v 5 případech a *moci* ve 2 případech. V tabulce 34 uvádíme zastupující příklady modálních sloves:

Muset	Moci
<p>Nunca imaginé que te volvería a ver. -Ya lo ves, tía, aquí me tienes. Qué alegría me da. —A mí también, hijita. Más grande se la habrás dado a Agustín. Mi hermano se había hecho a la idea de no verte más. "Nikdy mě nenapadlo, že tě ještě někdy uvidím." "Tak to vidíš, teto, tady mě máš. Mám takovou radost." "Já taky, dceruško. A Agustín musel mít ještě větší. Bratr už si zvykl na představu, že tě neuvidí." (Mario Vargas Llosa. <i>Kozlova slavnost</i>. překl. Petr Zavadil. Praha: Mladá fronta. 2006.)</p>	<p>—Bueno —dijo Talita, mirándolo sosegada—, me parece que la otra tarde cualquiera que no sea un estúpido se habrá dado cuenta. "Hm," a Talita se na něj podívala, už zase klidná, "řekla bych, že tenkrát odpoledne to mohl pochopit každý, kdo není zrovna padlý na hlavu." (Julio Cortázar. <i>Nebe, peklo, ráj</i>. překl. Vladimír Medek. Praha: Mladá fronta. 2001.)</p>
<p>Le habrá dado una vergüenza tan enorme por el desaire, que al tipo le habrán entrado ganas de que se lo tragara la tierra. To odmítnutí ho muselo tak strašlivě zahanbit, že by se býval nejraději propadl do země. (Eduardo Sacheri. <i>Otázka, kterou má v očích</i>. překl. Vladimír Medek. Praha: Edit. 2012.) Mi cara habrá dejado traslucir que no tenía ni idea de qué me estaba hablando. Z mého obličejce muselo být vidět, že nemám ani zdání, o čem to mluví. (Eduardo Sacheri. <i>Otázka, kterou má v očích</i>. překl. Vladimír Medek. Praha: Edit. 2012.)</p>	<p>—Sos muy astuto y tenés muy mala fe para discutir. Cuando te conviene, empleás un argumente Y si no, empleás el argumento contrario. —Eso es lo que creés. Jamás me habrás oído explicar la premonición mediante la relatividad. Lo que pasa es que en cuanto se habla de espaciotiempo en seguida esta clase de aficionados, que se creen astutísimos, creen que se emplea la teoría de Einstein. "Ty jsi vždycky náramně chytrý a nediskutuješ poctivě. Když se ti to hodí, vytáhneš jeden argument. A když ne, klidně použiješ opačný." "To si možná myslíš ty. Ale nikdy jsi nemohla slyšet, že bych vysvětloval varovná znamení pomocí relativity. Jenže jakmile se někde mluví o časoprostoru, takoví ti amatéři, co si o sobě myslí, kdovíjak nejsou chytří, hned předpokládají, že se aplikuje Einsteinova teorie." (Ernesto Sábato. <i>Abaddón zhoubce</i>. překl. Anežka Charvátová. Brno: Host. 2002.)</p>

Tabulka 34. Probabilitiv anterézentu – Modální slovesa

2.10.1.4 Modální sloveso + epistémická partikule

Tato skupina zahrnuje pouze 2 příklady vyobrazené v tabulce 35. Vidíme použitá modální slovesa *umět* a *muset* ve spojení s epistémickými partikulami *jistě* a *určitě*:

Umět	Muset
<p>Como os habréis figurado, la causa de mi susto era el primer golpe que oía de esa endiablada campana gorda, especie de sochantre de bronce, que los canónigos de Toledo han colgado en su catedral con el laudable propósito de matar a disgustos a los necesitados de reposo.</p> <p>Jak si jistě umíte představit, příčinou mého leknutí byl první úder toho zatraceného hlavního zvonu, jakéhosi bronzového sbormistra, kterého toledští kanovníci umístili na svou katedrálu s chvályhodným úmyslem pozabíjet jeho rušivými zvuky všechny lidi, kteří si potřebují odpočinout.</p> <p>(Gustavo Adolfo Becquer. <i>Hora duchů</i>. překl. Vít Urban. Praha: Vyšehrad. 1999.)</p>	<p>Tú conocías al señor Abel Alonso, ¿verdad?, lo habrás visto muchas veces en el bar, seguro...</p> <p>Ty jsi znal pana Abela Alonsa, vid'? Určitě jsi ho musel mockrát vidět v baru...</p> <p>(Juan Marsé. <i>Kaligrafie snů</i>. překl. Marie Jungmannová. Praha: Odeon. 2012.)</p>

Tabulka 35. Probabilitiv anterézentu – Modální slovesa + epistémická partikule

2.10.1.5 Kondicionál

Překlady kondicionálem se v této části vyskytují pouze ve 4 použitích. První dva příklady jsou přeloženy významovými slovesy a u zbylých dvou vidíme použití modálních sloves, která řadíme do této skupiny, neboť v předešlé skupině se vyskytovala v indikativu:

Aunque estoy en lo que los cursis llaman estado interesante, no me hago la tal como otras se **habrán hecho** y se hacen.

Ačkoliv jsem, jak tomu přepjatí lidé říkají, v požehnaném stavu, nebudu se chovat tak, jak **by se chovaly** nebo chovají ty druhé.

(Miguel de Unamuno. *Abel Sánchez*. překl. Jana Zuluetová-Cahová. Praha: Vyšehrad. 1988.)

Le habrá dado una vergüenza tan enorme por el desaire, que al tipo le **habrán entrado** ganas de que se lo tragara la tierra.

To odmítnutí ho muselo tak strašlivě zahanbit, že **by se býval** nejráději **propadl** do země.

(Eduardo Sacheri. *Otázka, kterou má v očích*. překl. Vladimír Medek. Praha: Edit. 2012.)

Lo **habrán matado** los huambisas que lo odiaban tanto - dijo Fushía-

"To **by ho museli zabít** Huambisové, ti ho pořád nenáviděli," řekl Fushía.

(Mario Vargas Llosa. *Zelený dům*. překl. Vladimír Medek. Praha: Mladá fronta. 2005.)

"Ya, no sé, bueno, debes de tener bajo el volumen o **habrás salido**, no entiendo, **habrás pillado** a tu hermana para el niño.

,No dobře, nevím, jestli nemáš vypnutý zvuk nebo jsi pryč, to nechápu, **musela bys zavolat** sestru k dítěti.

(Javier Marías. *Vzpomínej na mě zítra při bitvě*. překl. Marie Jungmannová. Praha: Argo. 1999.)

Tabulka 36. Probabilitiv anterézentu – Kondicionál

2.10.2 Shrnutí

V této části jsme se zaměřili na probabilitiv anteprezentu.

V průběhu analýzy jsme pracovali s rovnými 100 výskyty. Ukázali jsme si podobnou typologii jako u předešlých analýz. Typologie překladů probabilitivu anteprezentu se skládá z epistémických partikulí, které tvoří nejsilnější skupinu s 60 výskyty (60 %), z překladů prostřednictvím indikativu bez zachovaného modálního významu s 27 výskyty (27 %), dále modálních sloves, jak samostatně stojících se 7 výskyty (7 %), tak i ve spojení s epistémickými partikulemi se 2 výskyty (2 %), a závěrečnou skupinu tvoří překlady kondicionálem se 4 výskyty (4 %). Podobně jako u probabilitivu prezentu, i v této analýze jsme se vyhnuli větám s MV tázacím s ohledem na jejich dubitativní charakter, který by přesahoval možnosti naší práce.

2.11 Porovnání překladů perifráze *deber de* + infinitiv v indefinidu a probabilitivu anteprezentu

V následujících krocích porovnáme překlady vazby *deber de* + infinitiv v indefinidu a probabilitivu anteprezentu. Jsme si vědomi nepoměru mezi zkoumanými konstrukcemi, jelikož perifráze disponuje 179 výskyty oproti probabilitivu anteprezentu, který je zastoupený ve 100 výskytech. Přestože se nám čísla mohou výrazně lišit, představíme si srovnání jejich typologie překladu.

V obou případech se epistémické partikule ukázaly být zásadním elementem pro překlad do českého jazyka. Slovesná perifráze obsahuje 44 % (78 výskytů) a probabilitiv anteprezentu 60 % (60 výskytů):

<i>Deber de</i> + infinitiv	Probabilitiv anteprezentu
Mi mujer algo debió de notarme . Žena na mně patrně něco zpozorovala . (Camilo José Cela. <i>Rodina Pascuala Duarte</i> . překl. Jarmila Kvapilová. Praha: Odeon. 1977.)	Hasta el lector más ingenuo habrá advertido que el presente relato es pura ficción. I ten nejnaivnější čtenář jistě pochopil , že mé vyprávění je pouhou fikcí. (Eduardo Mendoza. <i>Podivuhodná cesta Pomponia Flata</i> . překl. Jana Novotná. Praha: Garamond. 2009.)

Tabulka 37. Porovnání *deber de* + infinitiv v indefinidu a probabilitiv anteprezentu – Epistémické partikule

Na druhou stranu můžeme pozorovat značný rozdíl v užití modálních sloves. Perifráze je překládána prostřednictvím modálních sloves ve 44 % (78 případů), oproti tomu probabilitiv anteprezentu je zastoupen pouze v 7 % (7 případů):

<i>Deber de + infinitiv</i>	<i>Probabilitiv anteprezentu</i>
Debieron de pasar una o dos horas. Mohla uběhnout hodina nebo dvě. (Lucía Etxebarria. <i>Láska, zvědavost, prozac a pochybnosti</i> . překl. Hana Kloubová. Praha: Garamond. 2007.)	Mi cara habrá dejado traslucir que no tenía ni idea de qué me estaba hablando. Z mého obličej muselo být vidět, že nemám ani zdání, o čem to mluví. (Eduardo Sacheri. <i>Otázka, kterou má v očích</i> . překl. Vladimír Medek. Praha: Edit. 2012.)

Tabulka 38. Porovnání *deber de + infinitiv* v *indefinitu* a *probabilitiv anteprezentu* – Modální slovesa

V návaznosti na modální slovesa vidíme v tabulce 39 minimální použití kombinace modálních sloves s epistémickými partikulemi. Lze pozorovat, že se oba dva případy i přes nepoměrné výsledků vyskytují v naší analýze jen zřídka, tj. perifráze ve 4 % (8 výskytů) a probabilitiv ve 2 % (2 výskyty):

<i>Deber de + infinitiv</i>	<i>Probabilitiv anteprezentu</i>
Debí de permanecer así unas tres horas, calculo. Musela jsem tam tak zůstat así tři hodiny, počítám. (Roberto Bolaño. <i>Divocí detektivové</i> . překl. Anežka Charvátová. Praha: Argo. 2008.)	No sé qué te habrá pasado con esa Ena, con esa chica rubia a quien tienes entontecida, para hablarme así. Třeba máš nějaký trable s tou blondýnkou, co za tebou blázní, s tou Enou, že do mě takhle hučíš." (Carmen Laforet. <i>Nic</i> . překl. Blanka Stárková. Praha: Odeon. 1984.)

Tabulka 39. Porovnání *deber de + infinitiv* v *indefinitu* a *probabilitiv anteprezentu* – Modální slovesa + epistémické partikule

V obou případech jsou také zastoupeny překlady pouze indikativem, kde modální význam není překládán. Mohli jsme si povšimnout, že slovesná konstrukce *deber de + infinitiv* má méně těchto výskytů oproti probabilitivu anteprezentu, tj. 7 % (13 výskytů). Probabilitiv anteprezentu byl takto přeložen ve 27 % (27 případů):

<i>Deber de + infinitiv</i>	<i>Probabilitiv anteprezentu</i>
Debió de transcurrir casi una hora hasta que oí una voz que me llamaba sin pronunciar mi nombre desde una esquina. Uběhla skoro celá hodina, když tu jsem zaslechl, že mě z nároží někdo volá, ale neoslovuje mě jménem. (Eduardo Mendoza. <i>Pravda o případu Savolta</i> . překl. Petr Koutný. Praha: Odeon. 1983.)	—Por ese tono supongo que ya lo habrás decidido . "Podle tvého tónu předpokládám, že už ses rozhodla ." (Daina Chavianová. <i>Havana Blues</i> . překl. Alena Jurionová. Praha: Mladá fronta. 2001.)

Tabulka 40. Porovnání *deber de + infinitiv* v *indefinitu* a *probabilitiv anteprezentu* – Indikativ (modální význam nepřeložen)

V případě perifráze jsme našli 1 % (2 výskyty), kde je v českém jazyce zcela vynechán její ekvivalent, proto jsou výsledky hodnoceny jako nepřeloženo. U probabilitivu anteprezentu jsme takovou skupinu neměli, všechny jeho výskyty obsahovaly svůj český protějšek. Dále u

probabilitivu vidíme ve 4 % (4 výskyty) překlad kondicionálem, který jsme u perifráze v indefinidu nepozorovali:

<i>Deber de + infinitiv</i>	<i>Probabilitiv anteprezentu</i>
<p>La afición merengue lo percibió siempre un poco como cuentan las Escrituras que se percibió a Jesús entre los doctores, o como el pobre Leopold Mozart debió de sentir a su hijo Wolfgang Amadeus, ambos pueri aeterni de vida corta.</p> <p>Fanoušci pusinek u něho vždycky vycit'ovali něco podobného, co vnímali podle Písma doktoři u Ježíše nebo chudák Leopold Mozart u svého syna Wolfganga Amadea - oba byli pueri aeterni s krátkým životem.</p> <p>(Javier Mariás. <i>Divoši a citlivky. Fotbalové fejetony</i>. překl. Anežka Charvátová. Praha: BB art. 2003.)</p>	<p>Aunque estoy en lo que los cursis llaman estado interesante, no me hago la tal como otras se habrán hecho y se hacen.</p> <p>Ačkoliv jsem, jak tomu přepjatí lidé říkají, v požehnaném stavu, nebudu se chovat tak, jak by se chovaly nebo chovají ty druhé.</p> <p>(Miguel de Unamuno. <i>Ábel Sánchez</i>. překl. Jana Zuluetová-Cahová. Praha: Vyšehrad. 1988.)</p>

Tabulka 41. Porovnání deber de + infinitiv v indefinidu a probabilitiv anteprezentu – Nepřeloženo / Kondicionál

Na závěr ještě uvádíme případ, kdy konstrukce *deber de + infinitiv* vyjadřovala deontickou modalitu:

Me dijo que **debió de gritar** como un demente, porque si no, los muchachos no le hubieran creído.

Řekl mi, že na ně **musel řvát** jako šílený, protože jinak by mu chlapani nevěřili.

(Adolfo Bioy Casares. *Plán úniku*. překl. Anežka Charvátová. Brno: Julius Zirkus. 2003.)

2.12 *Venir a + infinitiv*

Perifráze *venir a + infinitiv* s významem *aproximativnosti* bude v naší práci tvořit jen doplňující část analýzy. Analyzovali jsme překlady této konstrukce pouze ve spojení se slovesem *significar*.

Do paralelního korpusu jsme zadali *CQL* dotaz v následující podobě: *[lemma="venir"][word="a"][word="significar"]*. Důvodem, proč jsme si vybrali toto sloveso, je, že *CQL* dotaz *[lemma="venir"][word="a"][tag="VLinf"]* nalezne 1 512 výskytů, přičemž pouze velmi malé procento z nich má význam *přibližnosti*.

Nalezli jsme pouze 3 užití konstrukce *venir a significar*, která uvádíme v tabulce 42. Lze vidět, že ve všech případech je překládána českým protějškem *znamenat*. První věta je doplněná spojením *más o menos* s českým ekvivalentem *víceméně*.

Na základě těchto výsledků lze konstatovat, že odstín *aproximativnosti*, který tato vazba má, se v českých překladech nijak neprojevil.

El pintor no atendió, por lo que Téllez hizo un gesto aún más desdeñoso ('Que lo zurzan ', **vino a significar** más o menos) y empezó a preparársela.

Malíř nereagoval, a tak Téllez udělal ještě pohrdlivější posunek („Ať se jde vycpat!" **měl víceméně znamenat**) a začal si nacpávat.

(Javier Marías. *Vzpomínej na mě zítra při bitvě*. překl. Marie Jungmannová. Praha: Argo. 1999.)

La carencia o el exceso **venían a significar** lo mismo: la huida del compromiso, o la renuncia.

Nedostatek nebo nadbytek **znamenalý** totéž: útěk závazkům, nebo rovnou jejich odmítání.

(Lucía Etxebarria. *Beatriz a nebeská těl(es)a*. překl. Hana Kloubová. Praha: Garamond. 2011.)

Lo que **venía a significar** que los amigos eran amigos hasta que dejaban de serlo.

Což **znamenaló**, že přátelé jsou přátelé, dokud se neobrádí proti tobě.

(Arturo Pérez-Reverte. *Královna jihu*. překl. Vladimír Medek. Praha: Euromedia Group - Knižní klub. 2005.)

Tabulka 42. Venir a significar

3 Závěr

Hlavním cílem naší práce bylo nastínit systémové prostředky pro překlad španělských konstrukcí vyjadřujících pravděpodobnost.

V průběhu analýzy jsme si mohli všimnout, že u analyzovaných konstrukcí byly používány víceméně stejné typy překladu, výjimku tvořila vazba *venir a* + infinitiv.

Zaměříme pozornost především na vazbu *deber de* + infinitiv a probabilitiv. Typologie jejich překladů se od sebe v zásadě výrazně nelišily. Často se opakujícími typy byly epistémické partikule, modální slovesa, indikativ (bez modálního překladu), kondicionál, futurum, dále kombinace futurum / modální slovesa + epistémické partikule, které jsme oddělili pro lepší přehlednost. Celkové srovnání typologie s počty výskytů uvádíme v tabulce 43.

	Celkový počet výskytů	Epistémické partikule	Futurum	Indikativ (modální význam nepřeložen)	Jiný překlad	Kondicionál	Modální slovesa	Nepřeloženo	Kombinace modálních prostředků
<i>Deber de</i> + infinitiv - indikativ - přítomnosti	36	16 (45 %)	1 (3 %)	3 (8 %)	1 (3 %)	2 (5 %)	13 (36 %)	-	-
Probabilitiv - přítomnosti	80	17 (21 %)	39 (49 %)	16 (20 %)	-	1 (1 %)	3 (4 %)	-	4 (5 %)
<i>Deber de</i> + infinitiv - indefinida	179	78 (44 %)	-	13 (7 %)	-	-	78 (44 %)	2 (1 %)	8 (4 %)
Probabilitiv - antepřítomnosti	100	60 (60 %)	-	27 (27 %)	-	4 (4 %)	7 (7 %)	-	2 (2 %)
Celkem	395	171 (43 %)	40 (10 %)	59 (14,5 %)	1 (0,25 %)	7 (1,25 %)	101 (26 %)	2 (0,25 %)	14 (4 %)

Tabulka 43. Celkové srovnání – Typy překladu

Ve výsledcích se pokaždé objevovaly tzv. epistémické partikule (termín jsme převzali od autorů *Příruční mluvnice češtiny*). Podle tabulky 43 byly epistémické partikule v českém překladu použity celkem ve 43 % případů. V návaznosti na to můžeme konstatovat, že tvoří esenciální typ překladu pro vyjádření epistémické modalit v českém jazyce. Podrobně jsme analyzovali jednotlivé partikule v překladech dle jejich četnosti užití. Tabulka 44 znázorňuje nejfrekventovanější výskyty. Lze si povšimnout, že dominujícím jazykovým prostředkem se staly epistémické partikule *asi* a *zřejmě*. Z výsledků vyplývá, že epistémická modalita byla v češtině nejvíce vyjadřována prostřednictvím těchto epistémických partikul:

Epistémické partikule	
	Celková frekvence výskytů
asi	45 (26,3 %)
zřejmě	38 (22,2 %)
nejspíš	19 (11,1 %)
jistě	16 (9,4 %)
určitě	15 (8,8 %)
možná	10 (5,8 %)

Tabulka 44. Celkové srovnání – Epistémické partikule

Druhým častým typem překladu se staly výskyty klasifikované jako překlady modálními slovesy. Tento typ se objevil celkem ve 26 % případů, byla to slovesa *muset, moci, mít, umět*.

Překlady indikativem, ve kterých nedochází k zachování modálního významu slovesných konstrukcí, se objevovaly také poměrně často, našli jsme je v 14,5 % případů. Nicméně je třeba zmínit, že poměrně hojný počet těchto překladů odpovídal konstrukcím, kde byla epistémická modalita vyjádřena ještě slovesy typu *supongo que, no sé, me imagino que*. Zatímco ve španělském originále byla tedy nejistota mluvčího vyjádřena morfologicky i lexikálně, v českém překladu byl zachován pouze prostředek lexikální. Pro ilustraci si uvedeme následující příklady:

—Me imagino que usted **tendrá** llave.

"Předpokládám, že **máte** klíč."

(Mario Benedetti. *Díky za oheň*. překl. Libuše Prokopová. Praha: Odeon. 1986.)

—Supongo que le **habrán interrogado** de alguna manera.

"Předpokládám, že **jste** ho nějak **vyslýchali**."

(Julia Navarro. *Bratrstvo turínského plátna*. překl. Vladimír Medek. Praha: Mladá fronta. 2006.)

'Ya, no sé, bueno, **debes de tener** bajo el volumen o habrás salido, no entiendo, habrás pillado a tu hermana para el niño.

,No dobře, nevím, jestli **nemáš** vypnutý zvuk nebo jsi pryč, to nechápu, musela bys zavolat sestru k dítěti.

(Javier Marías. *Vzpomínej na mě zítra při bitvě*. překl. Marie Jungmannová. Praha: Argo. 1999.)

Překlady futurem se podle očekávání objevily pouze v rámci analýzy konstrukcí, které se nevztahovaly k minulosti. Dohromady byly zastoupeny v 10 % případů. Perifráze přeložená epistémickým futurem se vyskytla pouze ve 3 % případů. Oproti tomu probabilitivní prézentu byl primárně překládán futurem (složeným / jednoduchým) 49 % případů.

Kondicionál se neukázal být častým typem překladu, neboť z celkové analýzy byl zastoupen pouze v 1,25 % případů.

V poslední řadě zmíníme výskyty s minimálními počty. Jedná se o překlady hodnocené jako jiný překlad a nepřeloženo vztahující se k perifrázi *deber de* + infinitiv. U perifráze v prézentu se typ jiný překlad objevil pouze v 0,25 % případů (konstrukce přeložena pomocí adjektiva *dobrých*). V indefinidu bylo 0,25 % případů klasifikováno jako nepřeloženo (španělská konstrukce kompletně postrádala český protějšek).

Závěrem je nutné upozornit na deontický význam modální perifráze. Přestože by dle normy španělského jazyka k takovýmto případům nemělo docházet, byla konstrukce *deber de* + infinitiv s deontickým významem nalezena jak v prézentu, tak i v indefinidu (celkem v 8 případech).

V neposlední řadě jsme provedli stručnou analýzu slovesné vazby *venir a* + infinitiv. Pro ilustraci aproximativního významu této perifráze jsme zvolili její kombinaci se slovesem *significar*. Korpus nám nabídl pouze tři výskyty, přičemž pouze u jednoho z nich byl v češtině patrný modální význam aproximativnosti, nebyl však obsažen v překladu samotné vazby, nýbrž v překladu adverbciálního spojení *más o menos*, které se objevilo i ve španělském originálu. Zbýlé překlady aproximativním významem nedisponovaly.

4 Résumé v českém jazyce

Hlavním cílem této práce je popsat a analyzovat možné způsoby vyjadřování pravděpodobnosti ve španělštině a analyzovat jejich české překlady. Za tímto účelem jsme práci rozdělili na dvě části, tj. část teoretickou a část praktickou zahrnující korpusovou analýzu vycházející z paralelního korpusu *InterCorp*.

Teoretická část zahrnuje dvě hlavní kapitoly pojednávající o MV probabilitivním a o perifrastických konstrukcích. První kapitola je věnována MV probabilitivnímu, celým názvem MV potenciální probabilitivní, jak je definován v české tradici. Výchozí terminologii jsme přebírali od autorů *Mluvnice současné španělštiny*. Náš záměr spočívá v popisu MV probabilitivního, představení jeho paradigmat a zároveň v porovnání jeho vlastností s indikativem.

Ve druhé kapitole jsou obsaženy informace o slovesných perifrázích. Tuto kapitolu jsme dále rozdělili na tři podkapitoly. Nejprve charakterizujeme obecné vlastnosti slovesných konstrukcí, tj. vymezení pojmu *perífrasis verbales*, pomocné sloveso a konstrukce ve spojení s infinitivem. Po uvedení obecných charakteristik slovesných opisných vazeb přecházíme k modálním perifrázím. Zvolili jsme si tři perifráze, kterými jsou *deber (de) + infinitiv*, *venir a + infinitiv* a *venir + gerundium*. Naše pozornost je věnována především perifrázi *deber (de) + infinitiv*. U uvedených perifrází se zabýváme jejich sémantikou a syntaktickými vlastnostmi.

Poslední kapitola je věnována korpusové analýze. Na začátku charakterizujeme paralelní korpus *InterCorp*, poté již přecházíme k samotné analýze jednotlivých konstrukcí. Analogicky k teoretické části analyzujeme dvě perifráze *deber de + infinitiv* a *venir a + infinitiv* a dvě paradigmata probabilitivu *hablaré a habré hablado*. Cílem naší analýzy je představit tyto konstrukce v praxi a zaměřit se na jejich český překlad. Pro tento účel disponujeme sestavenou typologií, se kterou po celou dobu pracujeme. Pro znázornění užívání španělských konstrukcí vycházíme ze dvou časových rovin, tj. přezens a minulý čas, jež slouží k jejich vzájemné komparaci. Stejně jako u perifráze *deber de + infinitiv*, tak i u probabilitivu nás hlavně zajímá, jestli je v českých překladech zachován epistémický význam. Navzdory normativnímu vymezení se slovesná vazba *deber de* objevuje v užitích s deontickou modalitou. Analýza perifráze *venir a + infinitiv* slouží jako ilustrativní použití dalšího možného prostředku pro vyjadřování pravděpodobnosti nebo přibližnosti. Závěr práce tvoří kompletní shrnutí a porovnání dílčích výsledků.

5 Resumen en español

El objeto principal de este trabajo es describir y analizar los posibles métodos de la expresión de la probabilidad en español y analizar sus traducciones al checo. Para este propósito, hemos dividido el trabajo en dos partes, es decir, una parte teórica y una parte práctica que consta del análisis basado en el corpus paralelo de *InterCorp*.

Al principio del trabajo hemos visto la introducción donde hablamos de la metodología y el objeto del trabajo. Hemos mencionado las publicaciones importantes con las cuales trabajamos durante la parte teórica.

La parte teórica contiene dos capítulos principales que tratan del modo de probabilidad y de las construcciones perifrásticas. El primer capítulo está dedicado al modo de probabilidad, donde todo el nombre es el modo de probabilidad potencial, como se define en la tradición checa. Hemos asumido la terminología inicial de los autores de *Mluvnické současné španělštiny*. Nuestro interés se basa en describir el modo de probabilidad, presentar sus paradigmas y a la vez comparar sus características con el indicativo. También hablamos de su función modal a través de los autores españoles y sus opiniones.

En el segundo capítulo están incluidas informaciones sobre las perífrasis verbales. Este capítulo, por consiguiente, lo hemos dividido en tres subcapítulos. En primer lugar, caracterizamos las cualidades generales de las perífrasis verbales, es decir, determinación de las perífrasis verbales, el verbo auxiliar y las construcciones en conjunto con el infinitivo. Después de mencionar las características generales de las perífrasis verbales pasamos a las perífrasis modales. Hemos elegido las tres siguientes perífrasis: *deber (de) + infinitivo*, *venir a + infinitivo* y *venir + gerundio*. En las mencionadas construcciones verbales, hablamos de sus semánticas y valores sintácticos. Sobre la perífrasis *deber (de) + infinitivo* hemos descrito dos problemáticas. La primera es la determinación de *deber + infinitivo* por una perífrasis verdadera, donde hemos visto la polémica de las opiniones de los autores. La otra problemática es la confusión común entre *deber + infinitivo* y *deber de + infinitivo*.

El último capítulo se ocupa del análisis del corpus. Al principio describimos la metodología del análisis y el corpus paralelo llamado *InterCorp*. Después de introducir la parte práctica, pasamos al análisis de las construcciones individuales. Análogamente a la parte teórica, analizamos dos perífrasis como *deber de + infinitivo*, *venir a + infinitivo* y dos paradigmas de probabilidad: *hablaré* y *habré hablado*. En nuestro trabajo, la perífrasis *deber de + infinitivo* cobra mayor importancia en comparación a *venir a + infinitivo* porque la construcción *venir a + infinitivo*, presenta solamente el uso alternativo de la probabilidad. La perífrasis *venir + gerundio* no ha sido examinada con profundidad debido a su poco uso.

Nuestro objeto del análisis es presentar estas construcciones en la práctica y enfocar sus traducciones al checo. Para este propósito, disponemos de la elaborada tipología con la cual trabajamos a lo largo del análisis. Para mostrar el uso de las construcciones españolas, partimos de dos líneas temporales, es decir, el presente y el pasado que sirven para sus recíprocas comparaciones. Igual que en la perífrasis *deber de* + infinitivo en probabilidad, también nos interesa, sobre todo, si en las traducciones al checo se mantiene el significado epistémico.

Cada análisis de la construcción española contiene al principio un gráfico que muestra los tipos de la traducción con la frecuencia. De este gráfico describimos los particulares tipos de la traducción. En cada tipo de la traducción aparecen los ejemplos correspondientes para ilustrar el uso de las construcciones en la práctica.

La conclusión del trabajo muestra un complejo resumen y la comparación de los resultados. En la tabla 43 hemos resumido todos los tipos de análisis en función de la frecuencia. Hemos visto que el tipo más usado del análisis crea las llamadas partículas epistémicas. De estas partículas hemos establecido la tabla 44 donde podemos observar la frecuencia de las partículas más usadas en la traducción checa de nuestro análisis. El segundo tipo más utilizado es por los verbos modales. Después el tipo de indicativo, que no mantiene el significado epistémico de las construcciones españolas. Los menos utilizados presentan las combinaciones con las partículas epistémicas como futuro/verbos modales + partícula epistémica. Estas construcciones las hemos dividido del futuro y de los verbos modales, tampoco hemos integrado a las partículas por la combinación y han sido divididas del resto con el objetivo de simplificar la ilustración. Por último, destacamos el tipo condicional, otra traducción, donde la perífrasis está traducida por el adjetivo, y finalmente el tipo de no traducidos donde falta completamente la traducción al checo y además el sentido epistémico.

De este resumen podemos observar que en la mayoría de los casos el valor epistémico se mantiene, exceptuando al indicativo, donde no está presente el valor modal epistémico explícitamente. También hay que mencionar que, a pesar de la delimitación normativa, la perífrasis *deber de* aparece en los usos con la modalidad deóntica. Estos casos los hemos encontrado en el análisis de la perífrasis del presente de indicativo y también en el indefinido.

El análisis de la perífrasis *venir a* + infinitivo, sirve para ilustrar el uso alternativo que expresa la probabilidad, es decir, el valor aproximativo. En nuestro estudio hemos elegido el verbo *significar*, utilizando la construcción *venir a significar* examinada en el corpus. Hemos escogido el verbo *significar* porque en las tres apariciones que nos generó el corpus, utilizaba el valor aproximativo. No obstante, en la traducción checa no se mantiene el valor de la probabilidad, esto es, la aproximidad. Sólo uno de estos tres ejemplos está bien ilustrado. Este

ejemplo, está desarrollado por el adverbio *más o menos*, que claramente nos indica el valor epistémico, es decir, la aproximidad en el caso de la perífrasis *venir a* + infinitivo.

Para finalizar, nos gustaría mencionar que nos hemos enfrentado a algunas dificultades. Sobre todo, en el análisis del paradigma *hablaré* en el sentido de la probabilidad refiriéndose al presente. Hemos examinado 100 apariencias en el corpus, pero hemos descartado 20 apariencias por la posible confusión, puesto que ha sido complejo reconocer si se trata del indicativo del futuro o probabilidad en el futuro.

Bibliografie

- ALARCOS LLORACH, Emilio. *Gramática de la lengua española*. Madrid: Espasa Calpe, 1995. Colección Nebrija y Bello. ISBN 84-239-7840-0.
- ALONSO, Amado – HENRÍQUEZ UREÑA, Pedro. *Gramática castellana: segundo curso: manual adaptado a los programas vigentes en la enseñanza secundaria*. 17. ed. [Buenos Aires: s.n, 1939?].
- FEIJÓO, Lope G. – Rafael FENTE GÓMEZ – Jesús FERNÁNDEZ ÁLVAREZ. *Perífrasis verbales*. Reimpr. Madrid: Edelsa, 1994. ISBN 84-85786-66-1.
- FERNÁNDEZ DE CASTRO, Félix. *Las perífrasis verbales en español actual*. Madrid: Editorial Gredos, 1999. ISBN 84-249-1992-0.
- GARCÍA FERNÁNDEZ, Luis – CARRASCO GUTIÉRREZ, Ángeles. *Diccionario de perífrasis verbales*. Madrid: Gredos, D.L. 2006. ISBN 84-249-2794-X.
- GILI Y GAYA, Samuel. *Curso superior de sintaxis española*. 9.a ed. La Habana: Instituto Cubano del Libro, 1971. Edición Revolucionaria / Instituto Cubano del Libro.
- GÓMEZ TORREGO, Leonardo. Los verbos auxiliares. Las perífrasis verbales de infinitivo. In BOSQUE, Ignacio – DEMONTE, Violeta. *Gramática descriptiva de la lengua española [T.] 2., Las construcciones sintácticas fundamentales. Relaciones temporales, aspectuales y modales*. 3. reimpr. Madrid: EspasaCalpe, 2000. ISBN 84-239-7917-2.
- GÓMEZ TORREGO, Leonardo. *Perífrasis verbales: Sintaxis, sémantica y estilística*. Praha: Madrid: Arco Libros, 1988. ISBN 84-7635-039-2.
- GRANDE ALIJA, Francisco Javier. *Aproximación a las modalidades enunciativas*. Leon: Universidad de Leon, Secretariado de Publicaciones y Medios Audiovisuales, 2002. ISBN 84-9773-004-6.
- GREPL, Miroslav et al. *Příruční mluvnice češtiny*. Vyd 2., opr. [i.e. 3. vyd.]. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. ISBN 978-80-7106-980-5.
- KRATOCHVÍLOVÁ, Dana. *Španělská modalita z pohledu vztahů mezi modálními významy*. Disertační práce. Praha: FF UK, 2015. Vedoucí práce Petr Čermák.
- MARTÍNEZ AMADOR, Emilio M. *Diccionario gramatical*. Barcelona: Sopena, 1954.
- MOLINER, María. *Diccionario de uso del español*. 2a ed. Madrid: Gredos, 2006. ISBN 84-249-1973-4.
- RAE. *Nueva gramática de la lengua española*. Madrid: Espasa Libros, 2009. ISBN 978-84-670-3246-8.
- ROCA PONS, Jose. *Estudios sobre perífrasis verbales del español*. Madrid: s.l, 1958. Revista de filología Española. Anejo.

- SECO, Manuel. *Diccionario de dudas y dificultades de la lengua española*. 9. ed. renovada. Madrid: Espasa-Calpe, 1997. ISBN 84-239-6948-7.
- YLLERA, Alicia. Las perífrasis verbales de gerundio y participio. In BOSQUE, Ignacio – DEMONTE, Violeta. *Gramática descriptiva de la lengua española*. [T.] 2., *Las construcciones sintácticas fundamentales. Relaciones temporales, aspectuales y modales*. 3. reimpr. Madrid: EspasaCalpe, 2000. ISBN 84-239-7917-2.
- ZAVADIL, Bohumil – ČERMÁK, Petr. *Mluvnice současné španělštiny: lingvisticky interpretační přístup*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1641-4.
- ZAVADIL, Bohumil. *Kategorie modality ve španělštině*. Praha: Univerzita Karlova, 1980. Acta Universitatis Carolinae. Philologica. Monographia. Edición Revolucionaria / Instituto Cubano del Libro.

Elektronické zdroje

- ČERMÁK, P. – VAVŘÍN, M. *Korpus InterCorp – španělština, verze 9 z 9. 9. 2016*. [online] Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2016. Dostupný z WWW: <http://www.korpus.cz>